

Ιανουάριος 2023

Το παρόν Θεματικό Δελτίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο και δεν είναι εξαντλητικό

Θεματικό Δελτίο - Υγεία των κρατουμένων και συναφή δικαιώματα

Δείτε επίσης τα Θεματικά Δελτία με τίτλο «COVID-19 και υγειονομική κρίση», «Συνθήκες κράτησης και μεταχείριση κρατουμένων», «Καθεστώς κράτησης και ψυχική υγεία» και «Απεργία πείνας σε καθεστώς κράτησης».

«...[Δ]υνάμει του άρθρου 3 [της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#)], το Κράτος οφείλει να διασφαλίζει ότι ένα πρόσωπο κρατείται υπό συνθήκες συμβατές με τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειάς του, ότι ο τρόπος και η μέθοδος εκτέλεσης του μέτρου [της κράτησης] δεν τον υποβάλλεται σε ψυχολογική καταπόνηση ή δοκιμασία έντασης που υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση, καθώς και ότι, με δεδομένες τις απαιτήσεις που προκύπτουν στην πράξη κατά τη διάρκεια της κράτησης, η υγεία και η ευημερία του προσώπου αυτού εξασφαλίζεται επαρκώς, μεταξύ άλλων, με την παροχή της αναγκαίας ιατρικής βοήθειας...» ([Kudła κατά Πολωνίας](#), απόφαση (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης) της 26ης Οκτωβρίου 2000 παρ.94).

Ιατρική βοήθεια σε κρατούμενους με σωματικές παθήσεις

Mouisel κατά Γαλλίας

14 Νοεμβρίου 2002

Ο προσφεύγων, κατά την έκτιση στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας δεκαπέντε ετών, διαγνώστηκε με λεμφογενή λευχαιμία το 1999. Όταν η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε, υπεβλήθη σε σειρά ημερήσιων χημειοθεραπειών σε νοσοκομειακό ίδρυμα. Κατά τη μεταφορά του στο νοσοκομείο, ήταν δεμένος με αλυσίδες και ισχυρίστηκε ότι κατά τη διάρκεια των χημειοθεραπειών, έφερε αλυσίδες στα πόδια του και ο ένας καρπός του ήταν δεμένος στο κρεβάτι. Αποφάσισε να διακόψει τη θεραπεία το 2000, καταγγέλλοντας τις συνθήκες που υφίστατο κατά τη μεταφορά του και την επιθετική συμπεριφορά που εκδήλωναν οι υπάλληλοι φρούρησης απέναντί του. Εν συνεχεία, μεταφέρθηκε σε άλλο κατάστημα κράτησης προκειμένου να βρίσκεται πιο κοντά στο νοσοκομείο και, το 2001, αποφυλακίστηκε με υπ' όρον απόλυση, δεσμευόμενος να τηρήσει την υποχρέωση περί υποβολής του σε ιατρική περίθαλψη ή φροντίδα. Επικαλούμενος το άρθρο 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο προσφεύγων κατήγγειλε την παραμονή του υπό κράτηση παρά τη σοβαρή κατάσταση της υγείας του, καθώς και τις συνθήκες της εν λόγω κράτησης.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπίστωσε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά το διάστημα της κράτησης έως την υπ' όρον απόλυση του προσφεύγοντα, κρίνοντας ειδικότερα ότι, μολονότι η κατάσταση της υγείας του καθίστατο όλο και πιο ασύμβατη με τη συνέχιση της κράτησής του λόγω της εξέλιξης της ασθένειάς του, οι σωφρονιστικές αρχές εν προκειμένω δεν έλαβαν κανένα ειδικό μέτρο. Ενόψει της κατάστασης της υγείας του, της εισαγωγής του στο νοσοκομείο, της φύσης της θεραπείας στην οποία υποβαλλόταν, το Δικαστήριο έκρινε ότι η χρησιμοποίηση χειροπέδων στον προσφεύγοντα ήταν δυσανάλογη σε σχέση με την τιθέμενη εκ μέρους του απειλή για την ασφάλεια. Περαιτέρω, η εν λόγω μεταχείριση ήταν αντιβαίνουσα προς τις συστάσεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων \(CPT\)](#) σχετικά με τις συνθήκες μεταφοράς και ιατρικής εξέτασης των κρατουμένων.

Σακκόπουλος κατά Ελλάδας

15 Ιανουαρίου 2004

Ο προσφεύγων, πάσχων από καρδιακή ανεπάρκεια και σακχαρώδη διαβήτη, κατέθεσε ότι η κατάσταση της υγείας του ήταν ασύμβατη με τη συνεχιζόμενη κράτησή του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε ειδικότερα, ότι η κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντα, αδιαμφισβήτητα είχε απασχολήσει τις σωφρονιστικές αρχές. Εντούτοις, από τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία δεν προέκυπτε ότι η επιδείνωση της υγείας του κατά τη διάρκεια της κράτησής του οφειλόταν σε χειρισμούς εκ μέρους των σωφρονιστικών αρχών. Επιπλέον, οι ελληνικές αρχές είχαν εν γένει τηρήσει την υποχρέωσή τους περί προστασίας της σωματικής ακεραιότητας του προσφεύγοντα, ειδικότερα, μεριμνώντας ώστε να λάβει την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη. Υπό την έννοια αυτή, δεν διαπιστώθηκε ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα συνιστούσαν μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 της Σύμβασης.

Tekin Yıldız κατά Τουρκίας

10 Νοεμβρίου 2005

Ο προσφεύγων, ο οποίος είχε καταδικαστεί σε ποινή στερητική της ελευθερίας για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση, προέβη σε παρατεταμένη απεργία πείνας κατά τη διάρκεια της κράτησής του, η οποία οδήγησε στην εκδήλωση του συνδρόμου *Wernicke-Korsakoff* (εγκεφαλοπάθεια συνιστάμενη στην απώλεια ορισμένων εγκεφαλικών λειτουργιών, προερχόμενη από έλλειψη βιταμίνης Β1 (θειαμίνη)). Η ποινή του ανεστάλη για έξι μήνες λόγω ιατρικής ανικανότητας, με παράταση του ανασταλτικού μέτρου βάσει ιατρικής έκθεσης η οποία διαπίστωνε τη συνέχιση των συμπτωμάτων που είχε αρχικά παρουσιάσει. Υπό το πρίσμα των αποτελεσμάτων της επόμενης εξέτασης, το μέτρο ανεστάλη έως την πλήρη ανάρρωση του προσφεύγοντα. Εν συνεχεία συνελήφθη, με την σε βάρος του υπόνοια περί συνέχισης της παραβατικής του δραστηριότητας και τέθηκε εκ νέου υπό κράτηση. Παρά το γεγονός ότι εγκαίρως εκδόθηκε δικαστική απόφαση σύμφωνα με την οποία η υπόθεση έπρεπε να απορριφθεί λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων, ο προσφεύγων παρέμεινε υπό κράτηση για διάστημα οκτώ μηνών¹.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε ειδικότερα ότι ιατρικές αναφορές διαπίστωναν επανειλημμένα την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντα ως μη συμβατή με την κράτηση, και δεν υπήρχε κανένα στοιχείο που να θέτει υπό αμφισβήτηση τις εν λόγω αναφορές. Η απόφαση των εθνικών αρχών να θέσουν εκ νέου τον προσφεύγοντα υπό κράτηση, για περίπου οκτώ μήνες, παρά το γεγονός ότι ουδεμία αλλαγή είχε επέλθει στην κατάστασή του, δεν μπορούσε να θεωρηθεί σύμφωνη με τις απαιτήσεις του άρθρου 3. Η οδύνη που προκλήθηκε στον προσφεύγοντα, η οποία υπερέβη εκείνη που αναπόφευκτα συνδέεται με την κράτηση και τη θεραπεία μιας πάθησης όπως το σύνδρομο *Wernicke-Korsakoff*, συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης, ότι θα συνιστούσε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, πιθανή εκ νέου παραπομπή του προσφεύγοντα σε σωφρονιστικό κατάστημα, χωρίς να έχει σημειωθεί ουσιαστική βελτίωση της κατάστασης της υγείας του, σε βαθμό ικανό να του επιτρέψει ανάλογες μετακινήσεις.

Δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω αναγκαίο, κατ' εξαίρεση, να υποδείξει στο καθ' ου Κράτος τα μέτρα που θεωρούσε κατάλληλα για την επίλυση ορισμένων προβλημάτων που είχαν αναδειχθεί σχετικά με το επίσημο ισχύον σύστημα ιατροδικαστικών εκθέσεων της Τουρκίας.

Serifis κατά Ελλάδα

2 Νοεμβρίου 2006

Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι, δεδομένης της κατάστασης της υγείας του – το αριστερό του χέρι ήταν σε πλήρη παράλυση συνεπεία τροχαίου ατυχήματος και, επιπλέον, έπασχε από πολλαπλή σκλήρυνση – η συνεχιζόμενη κράτησή του συνιστούσε απάνθρωπη μεταχείριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Επισημαίνοντας ειδικότερα ότι προέκυπτε σαφώς από τον φάκελο της υπόθεσης ότι, παρά τη σοβαρότητα της ασθένειας του προσφεύγοντα, οι ελληνικές αρχές δεν ενήργησαν εγκαίρως προκειμένου να του παράσχουν, ενόσω ήταν υπό κράτηση, ιατρική περίθαλψη ανταποκρινόμενη στις πραγματικές του ανάγκες, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι ο χειρισμός του ζητήματος της υγείας του προσφεύγοντα κατά τα δύο πρώτα έτη της κράτησής του τον είχε υποβάλει σε ψυχολογική καταπόνηση ή δοκιμασία εντάσεως που υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο στην κράτηση.

1. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου πραγματοποίησε διερευνητική αποστολή στην Τουρκία, σε σχέση με πενήντα τρεις συνολικά υποθέσεις, με σκοπό την επιθεώρηση καταστημάτων κράτησης σε συνεργασία με επιτροπή εμπειρογνομόνων σε ρόλο αξιολόγησης της, από ιατρικής άποψης, ικανότητα των προσφευγόντων για την έκτιση ποινών στερητικών της ελευθερίας.

Ηολομίων κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας

7 Νοεμβρίου 2006

Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι κρατήθηκε σε απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες και ότι δεν του παρασχέθηκε η κατάλληλη ιατρική περίθαλψη. Σύμφωνα με τις ιατρικές βεβαιώσεις που προσκόμισε, έπασχε από ορισμένες σοβαρές ασθένειες, μεταξύ των οποίων χρόνια ηπατίτιδα, υδρονέφρωση δευτέρου βαθμού, χρόνια αμφοτερόπλευρη πυελονεφρίτιδα με λειτουργική βλάβη του δεξιού νεφρού, υδρονέφρωση του δεξιού νεφρού με λειτουργική βλάβη και χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Επισήμανε ειδικότερα ότι οι διάδικοι διαφωνούσαν ως προς τη διαθεσιμότητα ιατρικής περίθαλψης στη φυλακή. Εντούτοις, εκτίμησε ότι το βασικό ζήτημα δεν ήταν η έλλειψη ιατρικής περίθαλψης εν γένει, αλλά μάλλον η έλλειψη επαρκούς ιατρικής περίθαλψης με σκοπό την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων παθήσεων του προσφεύγοντα. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο παρατήρησε ειδικότερα ότι, μολονότι ο προσφεύγων έπασχε από σοβαρές νεφρικές ασθένειες που έθεταν σοβαρούς κινδύνους για την υγεία του, παρέμεινε υπό κράτηση για σχεδόν τέσσερα χρόνια, σε συνθήκες ακατάλληλης ιατρικής περίθαλψης. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι η οδύνη που υπέστη ο προσφεύγων συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Δείτε επίσης: **Marian Chirită κατά Ρουμανίας**, απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2014.

Tarariyeva κατά Ρωσίας²

14 Δεκεμβρίου 2006

Στην παρούσα υπόθεση, η προσφεύγουσα κατήγγειλε ειδικότερα ότι ο γιος της απεβίωσε κατά τη διάρκεια της κράτησής του, λόγω ανεπαρκούς και ελλιπούς ιατρικής βοήθειας και ότι οι υπαίτιοι παρέμεναν ανεντόπιστοι και ατιμώρητοι. Κατήγγειλε επίσης την έλλειψη φαρμάκων κατά τη διάρκεια της κράτησης του γιου της σε κατάσταση κράτησης εκτός αστικού ιστού, τη χρησιμοποίηση χειροπέδων σε δημόσιο νοσοκομείο και τις συνθήκες μεταφοράς του από το δημόσιο νοσοκομείο στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ την παροχή ελλιπούς ιατρικής βοήθειας στον γιο της προσφεύγουσας και του θανάτου του επιβεβαιώθηκε από τους εσωτερικούς ιατρικούς εμπειρογνώμονες και δεν αμφισβητήθηκε από τη Ρωσική Κυβέρνηση. Διαπίστωσε ότι συνεπεία τούτου, υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης, λόγω της παράλειψης των αρχών να προστατεύσουν το δικαίωμα στη ζωή του γιου της προσφεύγουσας. Έκρινε περαιτέρω ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 2**, λόγω της παράλειψης των αρχών να εκπληρώσουν τη θετική τους υποχρέωση περί προσδιορισμού, κατά επαρκή και ολοκληρωμένο τρόπο, της αιτίας θανάτου του γιου της προσφεύγουσας και λογοδοσίας των υπευθύνων.

Όσον αφορά τη χρησιμοποίηση χειροπέδων στο πολιτικό νοσοκομείο, ενόψει της κατάστασης της υγείας του γιου της προσφεύγουσας, την απουσία οποιασδήποτε πρόκλησης φόβου ότι συνιστούσε κίνδυνο για την ασφάλεια και τη συνεχή επιτήρηση από ένοπλους αστυνομικούς, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η χρήση μέσων περιορισμού υπό αυτές τις συνθήκες συνιστούσε απάνθρωπη μεταχείριση, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης.

Τέλος, όσον αφορά τις συνθήκες μεταφοράς του γιου της προσφεύγουσας στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης, ενόψει τη σοβαρότητα της κατάστασής του, τη διάρκεια της διαδρομής και τις αρνητικές επιπτώσεις στην κατάσταση της υγείας του, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η μεταφορά του με τυπικό όχημα μεταγωγών είχε πιθανότατα εντείνει το επίπεδο της οδύνης του και ως εκ τούτου συνιστούσε απάνθρωπη μεταχείριση, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης.

2. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («η Σύμβαση»).

Testa κατά Κροατίας

12 Ιουλίου 2007

Εκτίοντας ποινή στερητική της ελευθερίας για αδικήματα απάτης, η προσφεύγουσα, η οποία έπασχε από χρόνια ηπατίτιδα (Ηπατίτιδα C) με πολύ υψηλό ιικό φορτίο (ιαιμία - παρουσία ιών στο αίμα), κατήγγειλε ειδικότερα την έλλειψη επαρκούς ιατρικής περίθαλψης και ιατρικών ελέγχων, την παροχή ακατάλληλης για την κατάστασή της διατροφής και την αδυναμία πρόσβασης σε ικανοποιητικού βαθμού ανάπαυση.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η φύση, η διάρκεια και η σοβαρότητα της κακομεταχείρισης στην οποία είχε υποβληθεί η προσφεύγουσα, καθώς και οι συσσωρευτικές αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία της, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι η έλλειψη της απαιτούμενης ιατρικής φροντίδας και περίθαλψης σε σχέση με τη χρόνια ηπατίτιδα της προσφεύγουσας, σε συνδυασμό με τις συνθήκες κράτησης που αναγκάστηκε να υποστεί για διάστημα άνω των δύο ετών, συνιστούσαν προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας της προσφεύγουσας και της προξένησαν συναισθήματα αγωνίας και κατωτερότητας ικανά να την εξευτελίσουν και να την υποτιμήσουν, ενδεχομένως δε και να κάμψουν την σωματική ή ηθική της αντίσταση.

Δείτε επίσης: **Szwed-Wóitowicz κατά Πολωνίας** απόφαση επί της διαδικασίας (απαράδεκτη) της 21ης Απριλίου 2015.

Hummaton κατά Αζερμπαϊτζάν

29 Νοεμβρίου 2007

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από ορισμένες σοβαρές ασθένειες, μεταξύ των οποίων και φυματίωση, ισχυρίστηκε συγκεκριμένα ότι οι αρχές του Αζερμπαϊτζάν συνέβαλαν εν γνώσει τους και εκούσια στη σοβαρή επιδείνωση της υγείας του, αρνούμενες να του παράσχουν επαρκή ιατρική περίθαλψη κατά την παραμονή του στο κατάστημα κράτησης. Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι η ιατρική περίθαλψη που παρασχέθηκε στον προσφεύγοντα εντός του καταστήματος κράτησης μετά την 15η Απριλίου 2002 ήταν ανεπαρκής³ και πιθανότατα του προξένησε σημαντική ψυχική οδύνη, θίγοντας την ανθρώπινη αξιοπρέπειά του και συνιστώντας εξευτελιστική μεταχείριση.

Δείτε επίσης: **Vasvukov κατά Ρωσίας**⁴, απόφαση της 5ης Απριλίου 2011.

Κοτσάφτης κατά Ελλάδας

12 Ιουνίου 2008

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από κίρρωση του ήπατος λόγω χρόνιας ηπατίτιδας Β, προσέφυγε εναντίον των συνθηκών κράτησής του, ειδικότερα λόγω της έλλειψης κατάλληλης θεραπείας για την αντιμετώπιση της κατάστασης της υγείας του. Τον Μάρτιο του 2007, δυνάμει του άρθρου 39 (προσωρινά μέτρα) του Κανονισμού του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο ζήτησε από την Ελλάδα την έκδοση διαταγής μεταφοράς του προσφεύγοντα σε εξειδικευμένο ιατρικό κέντρο, ώστε να υποβληθεί σε όλες τις απαραίτητες εξετάσεις και να παραμείνει στο νοσοκομείο έως ότου οι γιατροί του κρίνουν ότι μπορεί να επιστρέψει στο κατάστημα κράτησης χωρίς να διατρέχει κίνδυνο για τη ζωή του.

3. Κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο Αζερμπαϊτζάν, την 15η Απριλίου 2002, ο προσφεύγων έπασχε ήδη επί σειρά ετών από ορισμένες σοβαρές νόσους, μεταξύ των οποίων και φυματίωση. Το γεγονός ότι εξακολούθησε να υποβάλει καταγγελίες σχετικά με τις εν λόγω νόσους, μέχρι την απόλυσή του τον Σεπτέμβριο του 2004, υποδηλώνει ότι εξακολουθούσε να χρήζει τακτικής ιατρικής περίθαλψης μετά την 15η Απριλίου 2002, περίοδο που εμπίπτει στο πλαίσιο της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου.

4. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης), διαπιστώνοντας ότι, κατά το χρονικό διάστημα από 9 Ιουνίου 2006 έως 15 Μαρτίου 2007, οι ελληνικές αρχές δεν είχαν εκπληρώσει την υποχρέωσή τους περί διασφάλισης της σωματικής ακεραιότητας του προσφεύγοντα, ειδικότερα μέσω της παροχής της κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα, παρά τα πορίσματα των εκθέσεων εμπειρογνομόνων, ο προσφεύγων παρέμεινε υπό κράτηση χωρίς πρόσβαση σε ειδικά προσαρμοσμένο πρόγραμμα διατροφής ή κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή, ενώ δεν υποβλήθηκε σε εξετάσεις σε εξειδικευμένο ιατρικό κέντρο. Επιπλέον, η προγραμματισμένη σε συγκεκριμένη ημερομηνία χειρουργική επέμβαση, πραγματοποιήθηκε με καθυστέρηση ενός έτους. Το Δικαστήριο επέκρινε επίσης το γεγονός ότι ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από σοβαρή και εξαιρετικά μολυσματική ασθένεια, κρατείτο μαζί με δέκα άλλους κρατούμενους σε κελί επιφάνειας 24 τετραγωνικών μέτρων. Τέλος, παρά το γεγονός ότι οι αρμόδιες αρχές ήταν ενήμερες σχετικά με την πάθηση του προσφεύγοντα, και την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη που απαιτούσε η κατάσταση του, μόνον κατόπιν υπόδειξης προσωπικών μέτρων από το Δικαστήριο ξεκίνησε η διενέργεια σχετικών τακτικών ιατρικών ελέγχων.

Roşhosvan κατά Γεωργίας

24 Φεβρουαρίου 2009

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τη δομική ανεπάρκεια της παροχής ιατρικής φροντίδας στα καταστήματα κράτησης, ειδικότερα όσον αφορά τη θεραπεία της ηπατίτιδας C. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα ότι η έξοδος του από το νοσοκομείο της φυλακής πραγματοποιήθηκε πρόωρα και ότι δεν έλαβε την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο κατάστημα κράτησης.

Το Δικαστήριο, διαπιστώνοντας ότι ο προσφεύγων δεν είχε λάβει θεραπεία για την ιογενή ηπατίτιδα τύπου C από την οποία έπασχε κατά τη διάρκεια της κράτησής του, έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Ειδικότερα εκτίμησε ότι η εξέταση του ασθενούς αφ' εαυτής και η επακόλουθη σχετική διάγνωση δεν μπορούσαν να θεωρηθούν επαρκείς. Για την προστασία της υγείας του κρατουμένου, ήταν ουσιώδους σημασίας η παροχή θεραπείας, αντίστοιχης στη διάγνωση, καθώς και η προσήκουσα ιατρική παρακολούθηση.

Περαιτέρω, επισημαίνοντας ότι εκκρεμούσαν ενώπιόν του περίπου σαράντα προσφυγές σχετικά με την έλλειψη ιατρικής περίθαλψης στα καταστήματα κράτησης της Γεωργίας, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι υφίστατο συστημικό πρόβλημα ως προς την παροχή επαρκούς ιατρικής φροντίδας στους κρατουμένους που έχουν προσβληθεί, μεταξύ άλλων, από ιογενή ηπατίτιδα C. Κατά συνέπεια, κάλεσε τη Γεωργία, δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, να λάβει νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, αμελλητί, προκειμένου να προληφθεί η μετάδοση της ιογενούς ηπατίτιδας C στις φυλακές, να θεσπίσει διαδικασίες ελέγχου (*screening*) για την εν λόγω ασθένεια και να διασφαλίσει εν προκειμένω την παροχή έγκαιρης και αποτελεσματικής θεραπείας.

Δείτε επίσης: **Ghavitadze κατά Γεωργίας**, απόφαση της 3ης Μαρτίου 2009.

V.D. Κατά Ρουμανίας (αριθ. 7078/02)

16 Φεβρουαρίου 2010

Ο προσφεύγων, ο οποίος αντιμετώπιζε σοβαρά οδοντικά προβλήματα (ουσιαστικά δεν είχε καθόλου δόντια), χρειαζόταν να υποβληθεί σε προσθετική οδοντιατρική θεραπεία, γεγονός που καταγράφηκε από τους γιατρούς αρκετές φορές κατά την παραμονή του στο κατάστημα κράτησης. Ωστόσο, ήταν αδύνατη η πρόσβαση σε αυτήν, δεδομένου ότι δεν διέθετε επαρκή μέσα για την καταβολή του αντίστοιχου κόστους.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε ειδικότερα ότι, ήδη από το 2002, οι αρχές είχαν στη διάθεσή τους ιατρικές διαγνώσεις με αναφορές στην ανάγκη υποβολής του προσφεύγοντα σε θεραπεία πρόσθετης τεχνητής οδοντοστοιχίας, πλην όμως δεν προχώρησαν σε καμία ενέργεια προς εκπλήρωσή της. Υπό καθεστώς κράτησης, ο προσφεύγων θα είχε τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτήν, μόνο στην περίπτωση της εκ μέρους του καταβολής του πλήρους αντίστοιχου κόστους. Καθώς το ασφαλιστικό του καθεστώς δεν κάλυπτε τη δαπάνη και ο ίδιος στερούνταν των αναγκαίων οικονομικών

πόρων – γεγονός που ήταν γνωστό και αποδεκτό από τις αρχές – αδυνατούσε να προμηθευτεί την οδοντοστοιχία. Τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά ήταν επαρκή για να συνάγει το Δικαστήριο το συμπέρασμα ότι οι ισχύουσες κανονιστικές ρυθμίσεις περί κοινωνικής κάλυψης των κρατουμένων, οι οποίες καθόριζαν το ποσοστό της σχετικής δαπάνης που υποχρεούνταν να καταβάλουν, καθίσταντο αναποτελεσματικές, εξαιτίας διοικητικών προσκομμάτων. Επίσης, η εξήγηση που δόθηκε εκ μέρους της ρουμανικής κυβέρνησης ως προς τον λόγο για τον οποίο δεν παρασχέθηκε οδοντοστοιχία στον προσφεύγοντα το 2004, όταν οι ισχύουσες κανονιστικές ρυθμίσεις προέβλεπαν την πλήρη κάλυψη του κόστους από το κράτος, δεν ήταν καθόλου ικανοποιητική. Συνεπώς, παρά τις ανησυχίες για την υγεία του, ο προσφεύγων δεν είχε ακόμη λάβει οδοντοστοιχία, ακόμη και μετά την έναρξη ισχύος νέας νομοθεσίας τον Ιανουάριο του 2007, η οποία προέβλεπε τη δωρεάν διάθεσή τους.

Slyusarev κατά Ρωσίας⁵

20 Απριλίου 2010

Ο προσφεύγων συνελήφθη τον Ιούλιο του 1998 ως ύποπτος για τη διάπραξη ένοπλης ληστείας. Κατά τη διάρκεια της σύλληψής του, καταστράφηκαν μερικώς τα γυαλιά του. Στη συνέχεια, κατασχέθηκαν από την αστυνομία. Κατά δήλωση του προσφεύγοντα, παρά το γεγονός ότι τόσο ο ίδιος όσο και η σύζυγός του υπέβαλαν επανειλημμένα αιτήματα προκειμένου να του επιστραφούν, αυτό δεν κατέστη εφικτό μέχρι τον Δεκέμβριο του 1998. Εν τω μεταξύ, κατόπιν εντολής του αρμόδιου εισαγγελέα, τον Σεπτέμβριο του 1998 εξετάστηκε από οφθαλμίατρο, ο οποίος διαπίστωσε ότι η όρασή του είχε επιδεινωθεί και του συνταγογράφησε νέα γυαλιά, τα οποία ο προσφεύγων παρέλαβε τον Ιανουάριο του 1999. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η κατάσχεση των γυαλιών του για διάστημα πέντε μηνών συνιστούσε μεταχείριση αντιβαίνουσα με το άρθρο 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης.

Εν όψει των περιστάσεων της υπόθεσης, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η μεταχείριση την οποία κατήγγειλε ο προσφεύγων προήλθε σε μεγάλο βαθμό από τις αρχές και, δεδομένου του βαθμού οδύνης που επέφερε και της διάρκειάς της, συνιστούσε εξευτελιστική μεταχείριση κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης. Το Δικαστήριο παρατήρησε ειδικότερα ότι δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί η κατάσχεση των γυαλιών του προσφεύγοντα βάσει των «πρακτικών απαιτήσεων της κράτησης» και επρόκειτο συνεπώς για παράνομη πράξη στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου. Περαιτέρω, η ρωσική κυβέρνηση δεν είχε προβεί σε καμία εξήγηση για τις εν λόγω παραλείψεις. Ούτε επίσης εξήγησε γιατί ο προσφεύγων εξετάστηκε από ειδικό γιατρό αφού είχαν περάσει δύομισι μήνες από τη σύλληψή του και γιατί χρειάστηκαν επιπλέον δύομισι μήνες για να του παρασχεθούν νέα γυαλιά.

Ashot Harutyunyan κατά Αρμενίας

15 Ιουνίου 2010

Ο προσφεύγων έπασχε από σωρεία ασθενειών πριν τεθεί υπό καθεστώς κράτησης, μεταξύ των οποίων οξύ αιμορραγικό έλκος του δωδεκαδακτύλου, διαβήτη και καρδιοπάθεια. Η καταγγελία του αφορούσε ειδικότερα την έλλειψη επαρκούς ιατρικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

5. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε ειδικότερα, ότι δεδομένου του πλήθους των σοβαρών νόσων από τις οποίες έπασχε ο προσφεύγων, ήταν σαφές ότι υπήρχε ανάγκη συστηματικής ιατρικής περίθαλψης και παρακολούθησης της κατάστασής του. Ωστόσο, δεν υπήρχε κανένα ιατρικό αρχείο περί πραγματοποίησης της χειρουργικής επέμβασης την οποία είχαν συστήσει οι θεράποντες ιατροί του. Ο ιατρικός φάκελος του προσφεύγοντα δεν περιείχε κανένα αρχείο με αναφορές σε διενέργεια ιατρικού ελέγχου ή παροχή βοήθειας από το ιατρικό προσωπικό του καταστήματος κράτησης. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλούσε το γεγονός ότι το έμφραγμα του μυοκαρδίου που υπέστη τον Ιούλιο του 2004, συνέπεσε με τις πολλαπλές ανεπιτυχείς προσπάθειες του δικηγόρου του να επιστήσει την προσοχή των αρχών στην ανάγκη του προσφεύγοντα για ιατρική περίθαλψη. Εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο τόνισε ότι η μη παροχή της απαιτούμενης ιατρικής βοήθειας κατά την κράτηση μπορεί να είναι ασύμβατη με το άρθρο 3 της Σύμβασης, ακόμη και αν δεν οδηγεί σε ιατρικό επείγον περιστατικό ή δεν προκαλεί κατά τα λοιπά σοβαρό ή παρατεταμένο πόνο. Ο προσφεύγων είχε προφανή ανάγκη για συστηματική ιατρική περίθαλψη και παρακολούθηση, η οποία του στερήθηκε επί μακρόν. Οι καταγγελίες στις οποίες προέβη ο δικηγόρος του δεν έτυχαν ουσιαστικής ανταπόκρισης, ενώ ο ίδιος δεν έλαβε καμία απάντηση επί των αιτημάτων του περί παροχής ιατρικής βοήθειας. Το γεγονός αυτό προφανώς τον υπέβαλε σε αγωνία και ψυχολογική καταπόνηση που υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση.

Δείτε επίσης: [Davityan κατά Αρμενίας](#), απόφαση της 31ης Μαρτίου 2015.

Ξηρός κατά Ελλάδας

9 Σεπτεμβρίου 2010

Ο προσφεύγων, εκτίοντας στερητική της ελευθερίας ποινή για συμμετοχή σε ενέργειες τρομοκρατικής οργάνωσης, υπέστη τις συνέπειες σοβαρού τραυματισμού που προκλήθηκε από την έκρηξη βόμβας στα χέρια του κατά την προετοιμασία επίθεσης το 2002. Ειδικότερα, αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα υγείας, με επιπτώσεις στην όραση, στην ακοή και στην κινητικότητά του. Δεδομένης της επιδείνωσης της όρασής του, παρά το γεγονός ότι είχε υποβληθεί σε σειρά οφθαλμολογικών επεμβάσεων, υπέβαλε το 2006 αίτηση αναστολής εκτέλεσης της ποινής του, προκειμένου να υποβληθεί σε νοσοκομειακή θεραπεία σε εξειδικευμένη οφθαλμολογική κλινική, σύμφωνα με τις συστάσεις τριών εκ των τεσσάρων ειδικών ιατρών που τον είχαν εξετάσει. Η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε από το εθνικό δικαστήριο.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω των παραλείψεων που σημειώθηκαν στη θεραπεία που παρασχέθηκε στον προσφεύγοντα για τα προβλήματα όρασης που αντιμετώπιζε. Μολονότι δεν εναπόκειτο στο Δικαστήριο να αποφανθεί *in abstracto* σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο το εθνικό δικαστήριο όφειλε να είχε χειριστεί το αίτημα περί εξωτερικής νοσοκομειακής περίθαλψης, εξέφρασε την άποψη ότι θα ήταν προτιμότερο το εθνικό δικαστήριο να είχε ζητήσει πρόσθετη έκθεση εμπειρογνομόνων επί του αμφιλεγόμενου ζητήματος της αναγκαιότητας της εν λόγω θεραπείας, αντί να λάβει αφ'εαυτού απόφαση επί ενός κατ' ουσίαν ιατρικού ζητήματος. Οι εν λόγω εκτιμήσεις ενισχύθηκαν περαιτέρω από το γεγονός ότι η ιατρική περίθαλψη που θα μπορούσε να παρασχεθεί στο κατάστημα κράτησης όπου βρισκόταν ο προσφεύγων υστερούσε σημαντικά σε σχέση με εκείνη που θα ήταν διαθέσιμη σε νοσοκομειακό ίδρυμα, σύμφωνα με διάφορες εκθέσεις, συμπεριλαμβανομένης και μίας της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων \(CPT\)](#).

Vladimir Vasiljev κατά Ρωσίας⁶

10 Ιανουαρίου 2012

Εκτίοντας ποινής ισόβιας κάθειρξης, ο προσφεύγων υπέστη ακρωτηριασμό ενός δακτύλου του δεξιού ποδιού και του άκρου του αριστερού του ποδιού συνεπεία κρουοπαγήματος, χωρίς ωστόσο να του παρασχεθούν κατάλληλα ορθοπεδικά υποδήματα. Ο προσφεύγων υποστήριξε ενώπιον του Δικαστηρίου ότι η έλλειψη κατάλληλων υποδημάτων του προκαλούσε πόνο και δυσκολίες στην διατήρηση της ισορροπίας του κατά τη διάρκεια των μακρών καθημερινών παρατάξεων ή κατά τον καθαρισμό του κελιού του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρατήρησε ότι τουλάχιστον ένα ιατρικό κέντρο στο οποίο ο προσφεύγων είχε κρατηθεί το 1996 επιβεβαίωσε ότι ήταν απαραίτητο να του παρασχεθούν τα κατάλληλα ορθοπεδικά υποδήματα, ενώ ένα άλλο κέντρο, στο οποίο είχε παραμείνει το 2001, αιτιολόγησε με εντελώς διαφορετικό τρόπο τη μη παροχή τους. Ωστόσο, ελλείψει οποιασδήποτε ένδειξης ότι η πάθηση του προσφεύγοντα είχε βελτιωθεί από το 2001 και μετά ή ότι είχε προσηκόντως επανεκτιμηθεί, εναπόκειται στις εθνικές αρχές να ανταποκριθούν στις ανάγκες που παρουσίαζε η κατάσταση του προσφεύγοντα, της οποίας είχαν πλήρη επίγνωση. Η έλλειψη εξεύρεσης οποιασδήποτε κατάλληλης λύσης στο πρόβλημα του προσφεύγοντα, κατά τη χρονική περίοδο 2005-2011, του προκάλεσε ψυχολογική καταπόνηση και τον υπέβαλλε σε δοκιμασία που συνιστούσαν εξευτελιστική μεταχείριση.

Δείτε επίσης: **Ostrowski κατά Πολωνίας**, απόφαση επί της διαδικασίας (απαράδεκτη) της 1ης Σεπτεμβρίου 2015, σχετικά με την καταγγελία του προσφεύγοντα περί μη λήψης επαρκών μέτρων από τις αρχές για την αντιμετώπιση της ακουστικής του αναπηρίας.

Iacov Stanciu κατά Ρουμανίας

24 Ιουλίου 2012

Καταδικασθείς σε στερητική της ελευθερίας ποινή, διάρκειας 12 ετών και 6 μηνών τον Σεπτέμβριο του 2002, ο προσφεύγων κρατήθηκε σε επτά καταστήματα κράτησης μεταξύ της σύλληψής του τον Ιανουάριο του 2002 και της υφ' όρον απόλυσής του τον Μάιο του 2011. Ισχυρίστηκε ειδικότερα, ότι κατά την κράτησή του, παρουσίασε ορισμένες χρόνιες και σοβαρές ασθένειες, συμπεριλαμβανομένων πολλών οδοντικών προβλημάτων, χρόνιας ημικρανίας και νευραλγίας, και κατήγγειλε την έλλειψη προσήκουσας ιατρικής περίθαλψης και παρακολούθησης.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι συνθήκες κράτησης στις οποίες είχε εκτεθεί ο προσφεύγων συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης. Ειδικότερα, δεν πείστηκε ότι ο προσφεύγων είχε λάβει επαρκή ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Δεν είχε τηρηθεί πλήρες αρχείο καταγραφών της κατάστασης της υγείας του ή της χορηγηθείσας σε αυτόν φαρμακευτικής αγωγής. Ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατή η τακτική και συστηματική παρακολούθηση της κατάστασης της υγείας του. Σημειώθηκε έλλειψη σχεδίου ολιστικής θεραπευτικής αντιμετώπισης αναφορικά με την ίαση των ασθενειών του ή την πρόληψη κατά της επιδείνωσής τους. Συνεπεία τούτου, η υγεία του προσφεύγοντα είχε σοβαρά επιδεινωθεί με την πάροδο των ετών.

6. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Gülşay Cetin κατά Τουρκίας

5 Μαρτίου 2013

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε μια γυναίκα που κατήγγειλε ότι παρέμεινε υπό προσωρινή κράτηση, ενόσω εκκρεμούσε η εκδίκαση της υπόθεσής της και στη συνέχεια σε κατάσταση κράτησης, μετά τη σε βάρος καταδικαστική απόφαση για διάπραξη ανθρωποκτονίας, παρά το γεγονός ότι έπασχε από καρκίνο σε προχωρημένο στάδιο. Ισχυρίστηκε ειδικότερα ότι οι αρχές αρνήθηκαν να την αφήσουν ελεύθερη ενόσω εκκρεμούσε η δίκη της, να αναστείλουν την κράτησή της ή να της δώσουν τη δυνατότητα χρήσης Προεδρικής χάριτος, υποστηρίζοντας ότι αυτό επιδείνωσε τη σωματική και ψυχική της οδύνη την οποία υφίστατο. Απεβίωσε λόγω της νόσου από την οποία έπασχε στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης και ο πατέρας, η μητέρα, η αδελφή και ο αδελφός της συνέχισαν τη διαδικασία που είχε η ίδια κινήσει ενώπιον του Δικαστηρίου.

Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης), η κατάσταση της υγείας των κρατουμένων ενίοτε επιβάλλει τη λήψη ανθρωπιστικών μέτρων, ειδικότερα όταν ανακύπτει ζήτημα σχετικά με τη συνέχιση της κράτησης προσώπου του οποίου η κατάσταση υγείας είναι μακροπρόθεσμα ασύμβατη με το σωφρονιστικό περιβάλλον. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο συνήγαγε, ότι οι συνθήκες κράτησης της προσφεύγουσας, τόσο πριν όσο και μετά την σε βάρος της καταδικαστική απόφαση, συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, **αντιβαίνοντας το άρθρο 3** της Σύμβασης. Επιπλέον, διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα υπέστη διάκριση, καθώς, κατά το στάδιο της προσωρινής κράτησης, δεν είχε πρόσβαση στα προστατευτικά μέτρα που εφαρμόζονταν στους καταδικασθέντες, πάσχοντες από σοβαρές ασθένειες κρατουμένους, γεγονός που συνιστούσε **παραβίαση του άρθρου 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 14** της Σύμβασης (απαγόρευση των διακρίσεων). Τέλος, δυνάμει του **άρθρου 46** της Σύμβασης (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων), το Δικαστήριο συνέστησε στις τουρκικές αρχές να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας των κρατουμένων που πάσχουν από ανίατες ασθένειες, ανεξαρτήτως του αν τελούν υπό προσωρινή κράτηση ή εκτίουν ποινή στερητικής της ελευθερίας, κατόπιν οριστικής απόφασης.

Noain κατά Ρωσίας⁷

15 Ιανουαρίου 2015

Πάσχοντας από ινσουλινοεξαρτώμενη μορφή σακχαρώδους διαβήτη από την ηλικία των τεσσάρων ετών, ο προσφεύγων υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι δεν τέθηκε υπό την κατάλληλη, για την πάθησή του ιατρική περίθαλψη, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, κατόπιν της σε βάρος του καταδικαστικής απόφασης. Ειδικότερα ισχυρίστηκε ότι δεν υποβλήθηκε στην απαραίτητη οφθαλμολογική χειρουργική επέμβαση εν ευθέτω χρόνω.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω της μη εξασφάλισης στον προσφεύγοντα εκ μέρους των ρωσικών αρχών, έγκαιρης ιατρικής περίθαλψης, κατά τη διάρκεια της κράτησής του στο εν λόγω κατάσταση κράτησης.

Cătălin Eugen Micu κατά Ρουμανίας

5 Ιανουαρίου 2016

Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι προσβλήθηκε από ηπατίτιδα C κατά τη διάρκεια της κράτησής του και ότι οι αρμόδιες αρχές δεν εκπλήρωσαν την υποχρέωσή τους περί παροχής κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης.

7. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης). Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η διάδοση μεταδοτικών ασθενειών πρέπει να αποτελεί μείζον ζήτημα δημόσιας υγείας, ιδίως εντός των καταστημάτων κράτησης. Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, θα ήταν, ως εκ τούτου, επιθυμητό, κατόπιν συναίνεσης των κρατουμένων, να τους δίνεται η δυνατότητα, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την εισαγωγή τους στο κατάστημα κράτησης, δωρεάν ελέγχου για ηπατίτιδα ή HIV/AIDS. Η ύπαρξη της εν λόγω δυνατότητας στην παρούσα υπόθεση θα είχε διευκολύνει την εξέταση των ισχυρισμών του προσφεύγοντος ως προς το εάν είχε πράγματι μολυνθεί από την ασθένεια κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Ωστόσο, στην υπόθεση του προσφεύγοντα, μολονότι η επίμαχη ασθένεια διαγνώσθηκε κατά το χρονικό διάστημα που βρισκόταν υπό την ευθύνη των σωφρονιστικών αρχών, το Δικαστήριο δεν ήταν σε θέση, υπό το πρίσμα των αποδεικτικών στοιχείων, να συνάγει το συμπέρασμα ότι η εν λόγω συνθήκη προκλήθηκε από την παράλειψη του κράτους να εκπληρώσει τις θετικές του υποχρεώσεις. Όσον αφορά, περαιτέρω, την ιατρική αγωγή για την αντιμετώπιση της ηπατίτιδας C εντός του κατάστημα κράτησης, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι αρχές είχαν ανταποκριθεί στην υποχρέωσή τους περί εξασφάλισης στον προσφεύγοντα της παροχής επαρκούς ιατρικής περίθαλψης για την πάθησή του.

Μοzer κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας και Ρωσίας⁸

23 Φεβρουαρίου 2016 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Ο προσφεύγων, ο οποίος παρουσίαζε βρογχικό άσθμα, αναπνευστική ανεπάρκεια και άλλες παθήσεις, κατήγγειλε ειδικότερα ότι στερήθηκε ιατρικής βοήθειας και κρατήθηκε υπό απάνθρωπες συνθήκες κράτησης από τις αρχές της αυτοανακηρυχθείσας «Μολδαβικής Δημοκρατίας της Υπερδνειστερίας» (η «ΜΔΥ»). Κατέθεσε ότι τόσο η Μολδαβία όσο και η Ρωσία ευθύνονταν για τις εν λόγω ενέργειες.

Το Δικαστήριο συνήγαγε ότι η Δημοκρατία της Μολδαβίας, έχοντας εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι του προσφεύγοντα, με την ανάληψη σημαντικών νομικών και διπλωματικών προσπαθειών προς υποστήριξή του, δεν είχε παραβιάσει τα δικαιώματά του δυνάμει της Σύμβασης. Ταυτόχρονα, ενόψει της διαπίστωσης ότι η Ρωσία ασκούσε αποτελεσματικό έλεγχο επί της ΜΔΥ κατά τον κρίσιμο χρόνο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ευθύνη για τις παραβιάσεις της Σύμβασης, βάραινε τη Ρωσία. Αναφορικά με τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα περί μη λήψης της απαιτούμενης, λόγω της κατάστασής του, ιατρικής βοήθειας, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης από τη Ρωσία. Διαπίστωσε ειδικότερα, ότι μολονότι το ιατρικό προσωπικό είχε εκτιμήσει ότι η κατάσταση του παρουσίαζε επιδείνωση και ότι υπήρχε έλλειψη των απαιτούμενων ειδικών ιατρών και εξοπλισμού για την περίθαλψή του, οι αρμόδιες αρχές της ΜΔΥ όχι μόνο αρνήθηκαν τη μεταγωγή προς ιατρική περίθαλψη σε πολιτικό νοσοκομείο, αλλά τον εξέθεσαν και σε περαιτέρω οδύνη και σοβαρότερο κίνδυνο για την υγεία του, μεταφέροντάς τον σε γενικό κατάστημα κράτησης. Ήταν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι έπασχε από σοβαρές κρίσεις άσθματος. Το Δικαστήριο εξεπλάγη επίσης από το γεγονός ότι, ενώ η ασθένειά του θεωρήθηκε αρκετά σοβαρή ώστε να δικαιολογήσει τη μεταγωγή προσώπου σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση σε πολιτικό νοσοκομείο, δεν αποτέλεσε λόγο μεταγωγής προσώπου που τελούσε υπό προσωρινή κράτηση. Ελλείπει οποιασδήποτε αιτιολογίας για την άρνηση παροχής κατάλληλης περίθαλψης, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η παροχή ιατρικής βοήθειας στον προσφεύγοντα δεν είχε διασφαλιστεί επαρκώς. Περαιτέρω, βάσει των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη του, το Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα, συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης.

8. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Kolesnikovich κατά Ρωσίας⁹

22 Μαρτίου 2016

Ο προσφεύγων, με πρόβλημα έλκους και εγκεφαλικές και σπονδυλικές κακώσεις, ισχυρίστηκε ότι η υγεία του επιδεινώθηκε κατά τη διάρκεια της κράτησής του, ειδικότερα εξαιτίας της μη χορήγησης των φαρμάκων που του είχαν συνταγογραφηθεί για την αντιμετώπιση των ασθενειών του. Υποστήριξε επίσης ότι οι το ιατρικό προσωπικό του καταστήματος κράτησης του παρείχε απλώς συμπτωματική αγωγή, χωρίς την εφαρμογή ενός μακροπρόθεσμου θεραπευτικού πλάνου. Τέλος, κατέθεσε ότι δεν είχε στη διάθεσή του κανένα αποτελεσματικό μέσο, προκειμένου να προσφύγει για την ανεπαρκή ιατρική περίθαλψη που του παρασχέθηκε κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο επισήμανε ειδικότερα, ότι μολονότι οι αρχές ενημερώθηκαν αμελλητί σχετικά με τα προβλήματα υγείας του προσφεύγοντα, δεν μερίμνησαν για την ιατρική του παρακολούθηση κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών της κράτησής του, έως ότου η κατάσταση της υγείας του επιδεινώθηκε σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην μπορεί πλέον να συμμετέχει στις ακροαματικές διαδικασίες, ενώπιον των δικαστηρίων. Η μη έγκαιρη εισαγωγή του στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης, σε συνδυασμό με την παράλειψη χορήγησης μέρους της απαιτούμενης φαρμακευτικής αγωγής προκειμένου, τουλάχιστον, να ανακουφιστεί από τον έντονο στομαχικό πόνο, συνιστούσε επίσης σοβαρή παράλειψη. Περαιτέρω, το Δικαστήριο δεν πείσθηκε ότι οι αρχές είχαν προσηκόντως εκτιμήσει τις επιπλοκές της πάθησης του προσφεύγοντα. Υποβλήθηκε σε θεραπεία η οποία δεν είχε ως στόχο τη μείωση της συχνότητας επανεμφάνισης του έλκους και, ως εκ τούτου, ήταν προδήλως αναποτελεσματική. Μείζονος σημασίας εκτιμήθηκε από την άποψη αυτή η παράλειψη διενέργειας της εξέτασης για ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού (*Helicobacter pylori*). Περαιτέρω, οι αρχές δεν φαίνεται να είχαν εκτιμήσει τη συμβατότητα της υποβολής του προσφεύγοντα σε θεραπεία με μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη φάρμακα (ΜΣΑΦ) για την αντιμετώπιση των σπονδυλικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε, με το γαστρικό έλκος από το οποίο επίσης έπασχε, παρόλο που ανάλογη φαρμακευτική αγωγή θα μπορούσε να επιφέρει γαστρική αιμορραγία και επιδείνωση της πάθησης του ασθενούς. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το σύνολο των παραπάνω παραλείψεων, εκτιμώμενες σωρευτικά, συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης.

Yunusova and Yunusov κατά Αζερμπαϊτζάν

2 Ιουνίου 2016

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τον ισχυρισμό των προσφευγόντων, συζύγων και γνωστών υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ακτιβιστών της κοινωνίας των πολιτών, ότι η ιατρική περίθαλψη που έλαβαν κατά τη διάρκεια της κράτησής τους ήταν ανεπαρκής. Και οι δύο αντιμετώπιζαν σοβαρά ιατρικά προβλήματα πριν από τη σύλληψή τους. Ο πρώτος προσφεύγων έπασχε από χρόνια ηπατίτιδα C, διαβήτη, χολολιθίαση, κύστη στον αριστερό νεφρό και είχε υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση καταρράκτη. Η δεύτερη προσφεύγουσα έπασχε από χρόνια υπέρταση. Οι παραπάνω διαγνώσεις επιβεβαιώθηκαν αμέσως κατά την είσοδο των προσφευγόντων στο κατάστημα κράτησης, κατόπιν ιατρικού ελέγχου και υποβλήθηκαν σε σειρά ιατρικών εξετάσεων. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, είχε γίνει δεκτό το αίτημα των δύο συζύγων – δυνάμει του άρθρου 39 (προσωρινά μέτρα) του Κανονισμού του Δικαστηρίου – περί παροχής επαρκούς ιατρικής περίθαλψης κατά την παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης.

9. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 34** (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) και **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής) της Σύμβασης. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι, παρά τις μηνιαίες εκθέσεις που υποβλήθηκαν σχετικά με την κατάσταση της υγείας των δύο συζύγων και τις ιατρικές εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν μετά την έκδοση του προσωρινού μέτρου, η κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν δεν προσκόμισε κανένα ιατρικό αποδεικτικό στοιχείο – όπως ιατρικές συνταγές ή συστάσεις γιατρών – προκειμένου να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό της ότι η υγεία των δύο συζύγων παρέμενε σταθερή και δεν απαιτούσε τη μεταφορά τους σε ιατρική δομή. Συνεπώς, ο κύριος σκοπός του προσωρινού μέτρου που υπέδειξε το Δικαστήριο, ήτοι η πρόληψη της έκθεσης των δύο συζύγων σε απάνθρωπη και εξευτελιστική οδύνη δεδομένης της βεβαρημένης υγείας τους και η διασφάλιση της παροχής επαρκούς ιατρικής περίθαλψης στο κατάστημα κράτησης, δεν είχε επιτευχθεί. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη την παράλειψη εκ μέρους της Κυβέρνησης, παροχής ολοκληρωμένης πληροφόρησης σχετικά με την ιατρική περίθαλψη που παρασχέθηκε στο ζευγάρι, το Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι δεν υπήρξε επαρκής ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της κράτησής τους. Ως αποτέλεσμα αυτής της ανεπαρκούς ιατρικής περίθαλψης, οι δύο σύζυγοι εκτέθηκαν σε παρατεταμένη ψυχική και σωματική οδύνη, η οποία συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Kondrulin κατά Ρωσίας¹⁰

20 Σεπτεμβρίου 2016

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε προσφυγή που υποβλήθηκε από κρατούμενο σχετικά με την ανεπαρκή ιατρική περίθαλψη που του παρασχέθηκε κατά την παραμονή του σε κατάστημα κράτησης. Εν συνεχεία, ο κρατούμενος απεβίωσε λόγω καρκίνου κατά την έκτιση ποινής στερητικής της ελευθερίας, μην έχοντας γνωστοποιηθεί στις αρχές, η ύπαρξη τυχών συγγενικών του προσώπων. Το Δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει το ζήτημα του κατά πόσον η Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ), της οποίας οι δικηγόροι τον εκπροσωπούσαν στην εσωτερική διαδικασία, διατηρούσε πλήρη νομιμοποίηση συνέχισης της υπόθεσης.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, υπό τις εξαιρετικές περιστάσεις της εν λόγω υπόθεσης και λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα των ισχυρισμών, οι δικηγόροι του προσφεύγοντα, οι οποίοι τον είχαν εκπροσωπήσει στις διαδικασίες κατά των εθνικών αρχών και συνέχισαν να το πράττουν ακόμη και μετά τον θάνατό του χωρίς οι αρχές να έχουν προβάλει ποτέ οποιαδήποτε αντίρρηση, διατηρούσαν πλήρη νομιμοποίηση συνέχισης της προσφυγής. Επισήμανε ειδικότερα, ότι σε υποθέσεις όμοιες με την παρούσα, η μη παροχή της δυνατότητας σε ενώσεις να εκπροσωπούν θύματα ενείχε τον κίνδυνο να επιτραπεί σε ένα Κράτος να αποφύγει την ευθύνη που του επιβάλλει η Σύμβαση. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη την παράλειψη της Ρωσικής Κυβέρνησης να συμμορφωθεί με το προσωρινό μέτρο του Δικαστηρίου που ζητούσε τη διενέργεια ανεξάρτητης ιατρικής εξέτασης του προσφεύγοντα, το Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι οι αρχές δεν είχαν παράσχει στον κρατούμενο την ιατρική περίθαλψη που χρειαζόταν, εκθέτοντάς τον κατ' αυτόν τον τρόπο σε παρατεταμένη ψυχική και σωματική οδύνη. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 34** (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης, λόγω της παράλειψης του κράτους να συμμορφωθεί με το προσωρινό μέτρο με το οποίο είχε ζητηθεί ανεξάρτητη ιατρική εξέταση του προσφεύγοντα, και **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω της παράλειψης των αρχών να παράσχουν στον προσφεύγοντα την ιατρική περίθαλψη που χρειαζόταν.

Δείτε επίσης: **Ivko κατά Ρωσίας**¹¹, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2015.

10. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

11. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Dorneanu κατά Ρουμανίας

28 Νοεμβρίου 2017

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τις συνθήκες διαβίωσης και τη μέριμνα που παρασχέθηκε στον προσφεύγοντα, ο οποίος έπασχε από μεταστατικό καρκίνο του προστάτη σε τελικό στάδιο κατά την παραμονή του σε κατάσταση κράτησης. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι η καθήλωσή του στο νοσοκομειακό κρεβάτι συνιστούσε απάνθρωπη μεταχείριση και ότι η κατάσταση της υγείας του δεν ήταν συμβατή με την κράτηση. Απεβίωσε μετά από οκτώ μήνες κράτησης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης διαπιστώνοντας ότι η μεταχείριση του προσφεύγοντα από τις ρουμανικές αρχές δεν ήταν συμβατή με τις διατάξεις του άρθρου 3 και ότι τον υπέβαλε σε απάνθρωπη μεταχείριση ενώ βρισκόταν στο τελικό στάδιο της νόσου. Το Δικαστήριο επισήμανε ειδικότερα ότι οι αρχές δεν έλαβαν υπόψη τους την πραγματική προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντα και δεν εξέτασαν αν στην πράξη ήταν σε θέση να παραμείνει υπό κράτηση. Επομένως, οι αποφάσεις των εθνικών αρχών έδειξαν ότι οι εφαρμοσθείσες διαδικασίες προέταξαν τις τυπικές υποχρεώσεις έναντι των ανθρωπιστικών παραμέτρων, εμποδίζοντας έτσι τον προσφεύγοντα, ο οποίος βρισκόταν σε τελικό στάδιο της ασθένειας από την οποία έπασχε, να περάσει τις τελευταίες ημέρες της ζωής του με αξιοπρέπεια.

Machina κατά Δημοκρατίας της Μολδαβίας

17 Ιανουαρίου 2023¹²

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την παροχή ιατρικής περίθαλψης στην προσφεύγουσα, η οποία, συνεπεία τραυματισμού στην σπονδυλική της στήλη το 2003, έπασχε από σπαστική παραπληγία (μυϊκή αδυναμία και δυσκαμψία που επηρεάζουν τα κάτω άκρα), ενόσω παρέμενε υπό κράτηση λόγω έκτισης στερητικής της ελευθερίας ποινή κατά το χρονικό διάστημα 2011 - 2016, διαγνώσθηκε επιπλέον ότι είχε προσβληθεί από τον ιό της ηπατίτιδας C. Η προσφεύγουσα υπέβαλε σωρεία καταγγελιών ενώπιον των αρχών, οι οποίες ωστόσο απέβησαν άκαρπες, διεκδικώντας ειδικότερα τη βελτίωση των συνθηκών κράτησής της. Κατέθεσε μεταξύ άλλων, ότι δεν της παρασχέθηκε επαρκής ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της κράτησής της.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης αναφορικά με την παράλειψη του κράτους περί πρόληψης της μετάδοσης του ιού της ηπατίτιδας C εντός του καταστήματος κράτησης. Έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** αναφορικά με την έλλειψη παροχής απαραίτητης ιατρικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια της κράτησης. Τέλος, το Δικαστήριο διαπίστωσε **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης, κρίνοντας ότι, λόγω της έλλειψης ανεπαρκούς ιατρικής περίθαλψης στην προσφεύγουσα κατά τη διάρκεια της κράτησης, δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη αποτελεσματικών ενδίκων μέσων αναφορικά με την εν λόγω καταγγελία.

12. Η απόφαση αυτή θα καταστεί οριστική υπό τις περιστάσεις που ορίζονται στο άρθρο 44 παρ. 2 (οριστικές αποφάσεις) της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#).

Οροθετικοί κρατούμενοι

Kats και Άλλοι κατά Ουκρανίας

18 Δεκεμβρίου 2008

Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ειδικότερα ότι οι ουκρανικές αρχές ήταν υπεύθυνες για τον θάνατο της κόρης και μητέρας τους αντιστοίχως, η οποία έπασχε από σχιζοφρένεια και είχε προσβληθεί από τον ιό HIV, καθώς δεν της παρείχαν επαρκή ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της προσωρινής κράτησής της.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης λόγω της παράλειψης των ουκρανικών αρχών να προστατεύσουν το δικαίωμα στη ζωή της συγγενούς των προσφευγόντων. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι, δεδομένης της ευαλωτότητας των οροθετικών ατόμων σε άλλες σοβαρές ασθένειες, η συγγενής των προσφευγόντων, στην οποία δεν επιτράπηκε η πρόσβαση σε εξειδικευμένο νοσοκομείο ή στο ιατρικό τμήμα του καταστήματος κράτησης, έτυχε αξιοσημείωτης έλλειψης ιατρικής προσοχής αναφορικά με τα προβλήματα υγείας της. Πράγματι, μολονότι έπασχε από πολλές σοβαρές ασθένειες, υποβλήθηκε σε θεραπεία χαρακτηριζόμενη ως απολύτως βασική. Περαιτέρω το αίτημα της διοίκησης της φυλακής για την επείγουσα απόλυσή της έγινε δεκτό μόνο μετά την πάροδο επτά ημερών και η σχετική απόφαση εκδόθηκε με τετραήμερη καθυστέρηση, κατά τη διάρκεια της οποίας η προσφεύγουσα απεβίωσε. Τέλος, η ουκρανική κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε την ακρίβεια της έκθεσης που συνήγαγε το συμπέρασμα, ότι η ανεπαρκής παροχή ιατρικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια της κράτησης της συγγενούς των προσφευγόντων προκάλεσε έμμεσα τον θάνατό της, ούτε προσκόμισε οποιοδήποτε άλλο ιατρικό στοιχείο που να αντικρούει το ανωτέρω συμπέρασμα. Το Δικαστήριο συνήγαγε επίσης το συμπέρασμα ότι η Ουκρανία δεν είχε διενεργήσει αποτελεσματική και ανεξάρτητη έρευνα σχετικά με το συμβάν, **παραβιάζοντας** περαιτέρω **το άρθρο 2** της Σύμβασης.

Aleksanyan κατά Ρωσίας¹³

22 Δεκεμβρίου 2008

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε ειδικότερα τη μη παροχή ιατρικής περίθαλψης σε οροθετικό κρατούμενο και τη μη συμμόρφωση του ρωσικού κράτους προς τα προσωρινά μέτρα που είχε υποδείξει το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου. Τον Νοέμβριο του 2007, το Δικαστήριο είχε καλέσει τη Ρωσική Κυβέρνηση να διασφαλίσει άμεσα την ενδονοσοκομειακή περίθαλψη του προσφεύγοντος σε δομή εξειδικευμένη στην αντιμετώπιση του AIDS και των συνοδών νοσημάτων, καθώς και να υποβάλει αντίγραφο του ιατρικού του φακέλου. Τον Φεβρουάριο του 2008, η δικαστική διαδικασία επί της υπόθεσης του προσφεύγοντα ανεστάλη, λόγω της βεβαρημένης κατάστασης της υγείας του. Ο προσφεύγων τοποθετήθηκε σε αιματολογικό τμήμα εκτός του νοσοκομείου κρατουμένων, όπου φρουρούνταν καθ' όλο το εικοσιτετράωρο από αστυνομικούς, σε δωμάτιο τα παράθυρα του οποίου καλύπτονταν από σιδερένια κάγκελα. Εκεί παρέμενε κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης του Δικαστηρίου.

13. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπασχε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ειδικότερα ότι οι εθνικές αρχές δεν μερίμνησαν επαρκώς για την περίθαλψη της υγείας του προσφεύγοντα, τουλάχιστον έως τη μεταφορά του σε εξωτερικό νοσοκομείο. Η ανωτέρω παράλειψη είχε προσβάλλει την αξιοπρέπειά του και τον είχε υποβάλει σε ιδιαίτερης έντασης δοκιμασία, προξενώντας του οδύνη, σε βαθμό που υπερέβαινε την αναπόφευκτα συνδεόμενη με την στερητική της ελευθερίας ποινή και τις ασθένειες από τις οποίες έπασχε, γεγονός που συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης. Περαιτέρω, με τη μη συμμόρφωση προς τα προσωρινά μέτρα που υποδείχθηκαν δυνάμει του άρθρου 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, η ρωσική κυβέρνηση παρουσίασε αδυναμία τήρησης των δεσμεύσεων της δυνάμει του άρθρου 34 (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης. Τέλος, υπό το πρίσμα των διαπιστώσεων του περί παραβιάσεων της Σύμβασης, και ειδικότερα ενόψει της σοβαρότητας των ασθενειών του προσφεύγοντα, το Δικαστήριο χαρακτήρισε μη αποδεκτή τη συνεχιζόμενη κράτηση του προσφεύγοντα. Ως εκ τούτου, συνήγαγε το συμπέρασμα ότι, προκειμένου να εκπληρώσει τη νομική της υποχρέωση δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, η ρωσική κυβέρνηση, είχε την υποχρέωση αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με άλλα, εύλογα και λιγότερο επαχθή, μέτρα περιορισμού ή με συνδυασμό τέτοιων μέτρων, κατά τις διατάξεις του ρωσικού δικαίου.

Khudobin κατά Ρωσίας¹⁴

26 Οκτωβρίου 2010

Ο προσφεύγων, οροθετικός και πάσχων από διάφορα χρόνιας ασθένειες συμπεριλαμβανομένων επιληψίας, παγκρεατίτιδας, ιογενούς ηπατίτιδας Β και C, καθώς και ποικίλων ψυχικών διαταραχών, προσβλήθηκε από σοβαρές ασθένειες (όπως ιλαρά, βρογχίτιδα και οξεία πνευμονία) κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Λόγω των παθήσεών του, ο προσφεύγων τοποθετήθηκε επανειλημμένα σε μονάδα νοσηλείας ατόμων με μεταδοτικές ασθένειες, η οποία λειτουργούσε εντός του καταστήματος κράτησης. Ισχυρίστηκε ειδικότερα, ότι δεν έλαβε την επαρκή ιατρική περίθαλψη κατά τη διάρκεια της προσωρινής του κράτησης.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι δεν είχε παρασχεθεί στον προσφεύγοντα η απαραίτητη ιατρική βοήθεια, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Ειδικότερα, το γεγονός ότι ήταν οροθετικός και έπασχε από σοβαρή ψυχική διαταραχή αύξησε τους κινδύνους που συνδέονταν με οποιαδήποτε νόσο εμφάνιζε κατά τη διάρκεια της κράτησής του και επέτεινε το έντονο αίσθημα ανασφάλειας του εξ αυτού του λόγου.

Ενώ το Δικαστήριο αποδέχθηκε ότι η διαθέσιμη ιατρική βοήθεια στα νοσοκομεία των καταστημάτων κράτησης ενδέχεται να μην είναι πάντοτε στο ίδιο επίπεδο με αυτό των καλύτερων ιατρικών ιδρυμάτων για τον γενικό πληθυσμό, υπογράμμισε στην προκείμενη υπόθεση ότι το κράτος οφείλει να διασφαλίζει ότι η υγεία και η ευημερία των κρατουμένων προστατεύονται επαρκώς μέσω της χορήγησης της απαιτούμενης ιατρικής βοήθειας.

Δείτε επίσης, μεταξύ άλλων: **A.B. κατά Ρωσίας (αριθ. 1439/06)** και **Logvinenko κατά Ουκρανίας**, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, **Kozhokar κατά Ρωσίας**, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, **Koryak κατά Ρωσίας**, απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2012, **E.A. κατά Ρωσίας (αριθ. 44187/04)**, απόφαση της 23ης Μαΐου 2013; **Khavletdinov κατά Ρωσίας**, απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2016¹⁵.

14. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

15. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Shchebetov κατά Ρωσίας¹⁶

10 Απριλίου 2012

Αφού παρέμεινε σε κατάσταση κράτησης για διάστημα κάποιων ετών, για διάπραξη κλοπής και ληστείας, ο προσφεύγων καταδικάστηκε εκ νέου το 2005 σε στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας εννέα ετών για διακεκριμένη ληστεία. Διαπιστώθηκε ότι είχε προσβληθεί από φυματίωση και από τον ιό HIV, όταν υποβλήθηκε σε εξετάσεις στη φυλακή το 1998 και το 2002 αντίστοιχα, ενώ οι προηγούμενες ιατρικές εξετάσεις του το 1997, κατά την παραμονή του σε προσωρινό κέντρο κράτησης, είχαν δώσει αρνητικά αποτελέσματα. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα ότι είχε προσβληθεί από HIV και φυματίωση κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης, ούτε λόγω της μόλυνσης του προσφεύγοντα από τον ιό HIV κατά τη διάρκεια της κράτησής του ούτε λόγω της παράλειψης των αρχών να διενεργήσουν ενδελεχή και άμεση έρευνα αναφορικά με την καταγγελία του περί της προσβολής του από τον HIV, και κήρυξε **απαράδεκτο**, ως προδήλως αβάσιμο, το μέρος της προσφυγής που αφορούσε την επικαλούμενη παραβίαση του (απαγόρευση των απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο επισήμανε ειδικότερα ότι τα στοιχεία της δικογραφίας δεν συνιστούσαν ικανοποιητική αποδεικτική βάση ώστε να διαπιστωθεί «πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας» ότι οι ρωσικές αρχές ήταν υπεύθυνες για τη μόλυνση του προσφεύγοντα από τον ιό HIV. Επιπλέον, τα διαθέσιμα στο Δικαστήριο στοιχεία κατέδειξαν ότι οι αρχές είχαν χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που διέθεταν, λαμβανομένης υπόψη της ορθής διάγνωσης της κατάστασης της υγείας του προσφεύγοντα, της συνταγογράφησης της κατάλληλης προφυλακτικής αγωγής και της εισαγωγής του προσφεύγοντα σε ιατρικά ιδρύματα για αναλυτικές εξετάσεις.

Salakhov and Islyamova κατά Ουκρανίας

14 Μαρτίου 2013

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την έλλειψη παροχής κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης σε κρατούμενο, ο οποίος απεβίωσε από AIDS δύο εβδομάδες μετά την απόλυσή του. Η μητέρα του συνέχισε τη διαδικασία προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου, εκ μέρους του, και υπέβαλε και η ίδια τις δικές της καταγγελίες. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ειδικότερα την ανεπαρκή ιατρική περίθαλψη που παρασχέθηκε στον πρώτο προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της κράτησης του, τις αδικαιολόγητες καθυστερήσεις που προέκυψαν στη νοσηλεία του και τη μόνιμη χρησιμοποίηση χειροπέδων σε αυτόν, από τη στιγμή που τελικά νοσηλεύτηκε. Κατήγγειλαν επίσης την κρατική παράλειψη αναφορικά με την εξασφάλιση της προστασίας του δικαιώματος στη ζωή. Η δεύτερη προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι υποβλήθηκε σε περαιτέρω ψυχική οδύνη λόγω του ότι αναγκάστηκε να παρακολουθήσει τον γιο της να πεθαίνει χωρίς να λαμβάνει επαρκή ιατρική περίθαλψη, ενώ παρέμενε εντελώς αδικαιολόγητα υπό κράτηση, υποβαλλόταν σε μόνιμη χρησιμοποίηση χειροπέδων και αντιμετώπιζε την αδιαφορία και τη σκληρότητα των αρχών. Τέλος, οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ότι τον Ιούνιο του 2008 χρειάστηκαν τρεις ημέρες προκειμένου οι αρχές της Ουκρανίας να συμμορφωθούν με την υπόδειξη του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 39 (προσωρινά μέτρα) του Κανονισμού του, για την άμεση μεταφορά του πρώτου προσφεύγοντα σε νοσοκομείο ώστε να λάβει την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη.

16. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε **παραβιάσεις του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης σε σχέση με τον πρώτο προσφεύγοντα, λόγω της ανεπαρκούς ιατρικής περίθαλψης που του παρασχέθηκε τόσο εντός του καταστήματος κράτησης όσο και στο νοσοκομειακό ίδρυμα, καθώς και λόγω της σε βάρος του χρησιμοποίησης χειροπέδων κατά τη νοσηλεία του στο νοσοκομειακό ίδρυμα. Διαπίστωσε επίσης **παραβίαση του άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης, λόγω της παράλειψης των αρχών να προστατεύσουν τη ζωή του πρώτου προσφεύγοντα και λόγω της αδυναμίας τους να διεξαγάγουν επαρκή έρευνα σχετικά με τις συνθήκες του συμβάντος.

Το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απάνθρωπη μεταχείριση) της Σύμβασης σε σχέση με τη δεύτερη προσφεύγουσα, λόγω της οδύνης που της φιλοξενήθηκε.

Τέλος, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Ουκρανία **δεν είχε εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της δυνάμει του άρθρου 34** (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης, καθώς δεν συμμορφώθηκε αμελλητί με την οδηγία του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 39 (προσωρινά μέτρα) του Κανονισμού του Δικαστηρίου περί άμεσης μεταφοράς του πρώτου προσφεύγοντα σε νοσοκομειακό ίδρυμα ώστε να λάβει την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη.

Fedoseievs κατά Λετονίας

19 Νοεμβρίου 2013 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Στην εν λόγω υπόθεση, ασθενής με ταυτόχρονη προσβολή από τους ιούς HIV και HCV, επικαλέστηκε το άρθρο 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης για να καταγγείλει την ανεπάρκεια της ιατρικής περίθαλψης που έλαβε κατά την κράτησή του.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη. Αναφορικά με την προσβολή του προσφεύγοντα από HIV, επισήμανε ότι συγκεκριμένη εξέταση αίματος – η μέτρηση των CD4 λεμφοκυττάρων – διενεργούνταν κάθε δύο έως έξι μήνες. Σύμφωνα με τις σχετικές συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), η εν λόγω εξέταση ήταν απαραίτητη για τον προσδιορισμό του κατά πόσον ένας ασθενής οροθετικός χρειαζόταν αντιρετροϊκή αγωγή. Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσιμης περιόδου, η μέτρηση των λεμφοκυττάρων του προσφεύγοντα δεν είχε πέσει ποτέ κάτω από το σχετικό όριο, το οποίο ο ΠΟΥ θεωρούσε καθοριστικό για την έναρξη της εν λόγω αγωγής. Το Δικαστήριο περαιτέρω επισήμανε ότι, αναφορικά με την προσβολή από τον ιό HCV, ο προσφεύγων έλαβε συμπτωματική θεραπεία, συμπεριλαμβανομένων ηπατοπροστατευτικών και βιταμινών, ενώ και τα άλλα ιατρικά του ζητήματα αντιμετώπιστηκαν καταλλήλως.

Δείτε επίσης: **Kushnir κατά Ουκρανίας**, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014.

Μαρτζακλής και Άλλοι κατά Ελλάδας

9 Ιουλίου 2015

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τις συνθήκες κράτησης των οροθετικών ατόμων στην ψυχιατρική πτέρυγα του Νοσοκομείου Κρατουμένων του συγκροτήματος κράτησης Κορυδαλλού. Οι προσφεύγοντες κατήγγειλαν ειδικότερα την «γκετοποίησή» τους σε ξεχωριστή πτέρυγα του νοσοκομείου και την παράλειψη των αρχών να εξετάσουν κατά πόσον οι συνθήκες αυτές ήταν συμβατές με την κατάσταση της υγείας τους. Ισχυρίστηκαν επίσης ότι δεν είχαν πρόσβαση σε αποτελεσματικό εσωτερικό ένδικο μέσο για να καταγγείλουν τις συνθήκες κράτησής τους και την ιατρική περίθαλψη που τους παρασχέθηκε κατά την παραμονή τους στο νοσοκομείο του συγκροτήματος κράτησης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) **αυτοτελώς και σε συνδυασμό με το άρθρο 14** (απαγόρευση των διακρίσεων) της Σύμβασης. Διαπίστωσε την ύπαρξη ανεπαρκών υλικών συνθηκών και εγκαταστάσεων υγιεινής για τα άτομα που κρατούνται στο νοσοκομείο κρατουμένων, καθώς και παρατυπίες στη παροχή της κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης. Επίσης, εκτίμησε ότι οι είχαν προσφεύγοντες υποβληθεί σε σωματική και ψυχική οδύνη που υπερέβαινε τη σύμφυτη με την κράτηση οδύνη, και ότι ο διαχωρισμός τους δεν ήταν αντικειμενικά και ευλόγως δικαιολογημένος. Συναφώς, το Δικαστήριο δεν μπορούσε να προσάψει στις αρχές την αρχική τους πρόθεση περί μεταφοράς των οροθετικών ατόμων

στο νοσοκομείο κρατουμένων, προκειμένου να τους εξασφαλίσουν μεγαλύτερο βαθμός

άνεσης και τακτική επίβλεψη της ιατρικής τους περίθαλψης. Ωστόσο, καθώς οι ως άνω σκοποί δεν επετεύχθησαν, η μετακίνηση στο νοσοκομείο κρατουμένων δεν είχε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Επισημαίνοντας περαιτέρω ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν στη διάθεσή τους ένδικο μέσο που να τους επιτρέπει να υποβάλουν αποτελεσματική προσφυγή αναφορικά με τις συνθήκες κράτησής τους στο νοσοκομείο κρατουμένων ή να ζητήσουν την υπ' όρον απόλυσή τους, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα εσωτερικά ένδικα μέσα δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του **άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης, κατά παραβίαση του εν λόγω άρθρου.

Δείτε επίσης: **[Ζαμπέλος και Άλλοι κατά Ελλάδα](#)** απόφαση της 17ης Μαΐου 2018.

Δικαίου και Άλλοι κατά Ελλάδα

16 Ιουλίου 2020

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τις συνθήκες κράτησης έξι γυναικών, οι οποίες έπασχαν από το ιό HIV/AIDS, τελούσες είτε υπό προσωρινή κράτηση είτε εκτίουσες στερητική της ελευθερίας ποινή κατόπιν καταδικαστικής απόφασης, στο κατάστημα κράτησης της Θήβας προσωρινά. Οι προσφεύγουσες κατήγγειλαν ειδικότερα την έλλειψη περίθαλψης προσαρμοσμένης στην κατάσταση της υγείας τους. Υποστήριξαν επίσης ότι υπέστησαν διάκριση λόγω της πάθησής τους, καθώς κρατήθηκαν όλες μαζί στο ίδιο κελί πολλαπλής φιλοξενίας γεγονός που είχε ως συνέπεια την «γκετοποίηση» και τον «στιγματισμό» τους. Τέλος, κατήγγειλαν την έλλειψη αποτελεσματικού ένδικου μέσου το οποίο θα τους έδινε τη δυνατότητα να προσφύγουν κατά των συνθηκών κράτησής τους.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, **λαμβάνόμενου υπόψη ξεχωριστά ή από κοινού με το άρθρο 14** (απαγόρευση των διακρίσεων). Διαπίστωσε ειδικότερα ότι οι γενικές συνθήκες κράτησης των προσφευγουσών ήταν ικανοποιητικές. Επιπλέον, έκρινε ότι η τοποθέτησή τους μαζί στο ίδιο κοινό κελί εξυπηρετούσε έναν θεμιτό σκοπό (που απορρέει από ζητήματα αποτελεσματικότητας στον χειρισμό της ομάδας και στη διοίκηση του καταστήματος κράτησης) και δεν διαπίστωσε καμία πρόθεση εκ μέρους των αρχών να προβούν στον διαχωρισμό τους. Το Δικαστήριο παρατήρησε περαιτέρω ότι οι αρχές είχαν εκπληρώσει το καθήκον τους περί παροχής ιατρικής βοήθειας στις προσφεύγουσες, προσαρμοσμένης στις ανάγκες της υγείας τους. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης, **από κοινού με το άρθρο 3**, διαπιστώνοντας ότι η αποτελεσματικότητα των προληπτικών και αντισταθμιστικών ένδικων μέσων που παρέχονταν από το ελληνικό δίκαιο, δεν ήταν επαρκής ώστε να δώσει τη δυνατότητα στις προσφεύγουσες να προσφύγουν κατά των συνθηκών κράτησής τους. Τέλος, το Δικαστήριο κήρυξε **απαράδεκτη** την καταγγελία των προσφευγουσών περί της διαφορετικής αντιμετώπισης μεταξύ κρατουμένων υπό προσωρινή κράτηση και κρατουμένων που εκτίουν στερητική της ελευθερίας τους ποινή, κατόπιν καταδικαστικής απόφασης, ως προδήλως αβάσιμη, διαπιστώνοντας ότι δεν υφίσταται διαφορά μεταχείρισης μεταξύ κρατουμένων πριν και μετά την έκδοση καταδικαστικής απόφασης, στο πλαίσιο της ελληνικής νομοθεσίας αναφορικά με την απόλυση κρατουμένων για λόγους υγείας.

Περίθαλψη κρατουμένων με αναπηρία

Price κατά Ηνωμένου Βασιλείου

10 Ιουλίου 2001

Η προσφεύγουσα, θύμα της θαλιδομίδης με τετραπληγία και νεφρικά προβλήματα, καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή για ασέβεια προς το δικαστήριο κατά τη διάρκεια αστικής διαδικασίας. Κρατήθηκε για μία νύχτα σε κρατητήριο αστυνομικού τμήματος, όπου αναγκάστηκε να κοιμηθεί στην αναπηρική της καρέκλα, καθώς το κρεβάτι δεν ήταν ειδικά προσαρμοσμένο για άτομα με αναπηρία. Παράλληλα κατήγγειλε ότι εκτέθηκε σε συνθήκες χαμηλής θερμοκρασίας. Εν συνεχεία, παρέμεινε δύο ημέρες σε κατάσταση κράτησης, στο οποίο χρειαζόταν τη βοήθεια ανδρών υπαλλήλων φύλαξης για να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι η κράτηση προσώπου με σοβαρή αναπηρία, όπως η προσφεύγουσα, υπό συνθήκες επικίνδυνα χαμηλής θερμοκρασίας, εκτεθειμένου σε κίνδυνο εμφάνισης ελκών πίεσης λόγω της υπερβολικής σκληρότητας του κρεβατιού ή την αδυναμία πρόσβασης σε αυτό, και με αδυναμία χρήσης των τουαλετών ή διατήρησης της προσωπικής της καθαριότητας χωρίς εξαιρετική δυσχέρεια, συνιστούσε εξευτελιστική μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 της Σύμβασης.

Vincent κατά Γαλλίας

24 Οκτωβρίου 2006

Ο προσφεύγων εξέτιε στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας δέκα ετών, η οποία του είχε επιβληθεί το έτος 2005. Πάσχων από παραπληγία συνεπεία ατυχήματος το 1989, είναι κατά τα λοιπά αυτόνομος, πλην όμως αδυνατεί να μετακινείται χωρίς τη χρήση αναπηρικού αμαξιδίου. Υποστήριξε ειδικότερα, ότι οι συνθήκες κράτησής του σε διάφορα καταστήματα κράτησης δεν ήταν προσαρμοσμένες στις συνθήκες αναπηρίας του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω του γεγονότος ότι ήταν αδύνατο για τον προσφεύγοντα, ο οποίος είναι παραπληγικός, να κινείται αυτόνομα εντός των χώρων του καταστήματος κράτησης *Fresnes*, οι οποίοι ήταν ιδιαίτερος ακατάλληλος για την κράτηση προσώπων με σωματική αναπηρία που δύνανται να μετακινούνται μόνο με αναπηρικό αμαξίδιο. Το Δικαστήριο περαιτέρω κήρυξε **κατά τα λοιπά απαράδεκτη την προσφυγή** (ως προδής ως αβάσιμη).

Hüseyin Yıldırım κατά Τουρκίας

3 Μαΐου 2007

Ο προσφεύγων, ο οποίος είναι άτομο με σοβαρή αναπηρία, υποστήριξε ότι οι συνθήκες κράτησης, καθώς και ενίοτε οι συνθήκες μεταγωγής του κατά την εκδίκαση της υπόθεσής του, συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι ο χρόνος που ο προσφεύγων παρέμεινε υπό κράτηση προσέβαλε την αξιοπρέπειά του και τον υπέβαλε ασφαλώς, τόσο σωματική όσο και σε ψυχική δοκιμασία, πέραν εκείνης που είναι αναπόφευκτα σύμφυτη με την κράτηση και την ιατρική περίθαλψη. Ειδικότερα, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι, κατά τις μεταγωγές, οπότε και σημειώθηκαν περιστατικά που συνιστούσαν εξευτελιστική μεταχείριση, ο προσφεύγων βρισκόταν υπό την ευθύνη υπαλλήλων φύλαξης, οι οποίοι αναμφίβολα στερούνταν της απαιτούμενης γνώσης περί της εκτίμησης των ιατρικών κινδύνων που ενέχει η μετακίνηση ενός ατόμου με αναπηρία. Επιπλέον, μολονότι η διοίκηση των ιατρικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των ιατροδικαστών, είχαν απερίφραστα εισηγηθεί την πρόωρη απόλυση του προσφεύγοντα, τονίζοντας τον μόνιμο χαρακτήρα της ασθένειάς του και την ακαταλληλότητα των σωφρονιστικών συνθηκών για πρόσωπο στην κατάστασή του, ο ίδιος παρέμενε υπό καθεστώς κράτησης.

Ζ.Η. κατά Ουγγαρίας (αριθ. 28973/11)

8 Νοεμβρίου 2011

Άτομο με απώλεια ακοής και ομιλίας, μη χρήστης της νοηματική γλώσσας, ανάγνωσης ή γραφής, και πάσχων από μαθησιακή αναπηρία, ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα ότι η κράτησή του σε σωφρονιστικό κατάστημα επί σχεδόν τρεις μήνες συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Παρά τις αξιέπαινες, πλην όμως με καθυστέρηση, προσπάθειες των αρχών να αντιμετωπίσουν την κατάσταση του προσφεύγοντα, ο εγκλεισμός του χωρίς τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, οδήγησε σε κατάσταση που συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Στην εν λόγω υπόθεση, το Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης **παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 2** της Σύμβασης (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια). Δεδομένων των πολλαπλών αναπηριών από τις οποίες έπασχε ο προσφεύγων, το Δικαστήριο δεν πείστηκε ειδικότερα, ότι θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι του είχαν παρασχεθεί οι αναγκαίες πληροφορίες ώστε να είναι σε θέση να αμφισβητήσει νομίμως την κράτησή του. Περαιτέρω, το Δικαστήριο εξέφρασε τη λύπη του για το γεγονός ότι οι αρχές δεν είχαν επί της ουσίας λάβει «εύλογα μέτρα» – έννοια που προσιδιάζει εκείνη της «εύλογης προσαρμογής» κατά τα άρθρα 2, 13 και 14 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες – προς αντιμετώπιση της κατάστασής του, ειδικότερα με την εξασφάλιση της συνδρομής δικηγόρου ή άλλου αρμόδιου προσώπου.

Αγυγουνγαν κατά Ρωσίας¹⁷

10 Ιανουαρίου 2012

Ο προσφεύγων, με προβλήματα αναπηρίας και καθηλωμένος σε αναπηρικό αμαξίδιο, έπασχε από σοβαρά προβλήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένων μιας αποτυχημένης μεταμόσχευσης νεφρού, εξαιρετικά περιορισμένης όρασης, σακχαρώδους διαβήτη και σοβαρής παχυσαρκίας. Το κελί στο οποίο κρατείτο, βρισκόταν στον τέταρτο όροφο κτιρίου δίχως ανελκυστήρα, ενώ οι ιατρικές και διοικητικές μονάδες βρισκόταν στο ισόγειο. Εξαιτίας της έλλειψης ανελκυστήρα, ο προσφεύγων υποχρεωνόταν να ανεβοκατεβαίνει τις σκάλες σε τακτική βάση, προκειμένου να υποβληθεί σε αιμοκάθαρση και να λάβει κάθε περαιτέρω αναγκαία ιατρική περίθαλψη.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να περιθάλψουν τον προσφεύγοντα με τρόπο ασφαλή και κατάλληλο, συνεπή προς την αναπηρία του, και του αρνήθηκαν την ουσιαστική πρόσβαση στις ιατρικές εγκαταστάσεις, στην άσκηση σε εξωτερικό χώρο και στον καθαρό αέρα. Ειδικότερα παρατήρησε ότι, για μια περίοδο σχεδόν δεκαπέντε μηνών, ο προσφεύγων, ο οποίος ήταν άτομο με αναπηρία και μπορούσε να κινηθεί αποκλειστικά με αναπηρικό αμαξίδιο, αναγκαζόταν τουλάχιστον τέσσερις φορές εβδομαδιαίως, να ανεβοκατεβαίνει τέσσερις ορόφους μέσω σκάλας κατά τη μετάβαση προς και την επιστροφή του από χρονοβόρες, περίπλοκες και εξαντλητικές ιατρικές διαδικασίες ζωτικής σημασίας για την υγεία του. Η προσπάθεια που κατέβαλε του προξένησε αναμφίβολα περιττό πόνο και τον εξέθεσε σε αναίτιο κίνδυνο σοβαρής βλάβης της υγείας του. Ως εκ τούτου, δεν προκαλούσε έκπληξη το γεγονός ότι αρνιόταν να κατέβει τις σκάλες για να ασκηθεί στον προαύλιο χώρο αναψυχής, παραμένοντας έτσι περιορισμένος εντός των τειχών του καταστήματος κράτησης επί εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Πράγματι, λόγω της απογοήτευσης και του άγχους που βίωνε, ο προσφεύγων είχε αρνηθεί σε αρκετές περιπτώσεις να εξέλθει από το κελί του προκειμένου να υποβληθεί σε αιμοκάθαρση, η οποία ήταν ζωτικής σημασίας για την υγεία του.

17. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

[D.G. κατά Πολωνίας \(αριθ. 45705/07\)](#)

12 Φεβρουαρίου 2013

Ο προσφεύγων, πάσχων από παραπληγία, καθηλωμένος σε αναπηρικό αμαξίδιο και με ποικίλα προβλήματα υγείας, κατήγγειλε ότι η περίθαλψη που έλαβε κατά τη διάρκεια της κράτησής του και οι συνθήκες κράτησής του ήταν ασύμβατες με τις ιατρικές του ανάγκες. Ειδικότερα, ισχυρίστηκε ότι οι κτιριακές υποδομές του καταστήματος κράτησης δεν ήταν

κατάλληλα προσαρμοσμένες για χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου, με αποτέλεσμα ο ίδιος να αντιμετωπίζει προβλήματα πρόσβασης στις τουαλέτες, και επιπρόσθετα υποστήριξε ότι η ποσότητα των επιθεμάτων ακράτειας που του παρείχαν, δεν ήταν επαρκής.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης) της Σύμβασης όσον αφορά τις υλικές συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα, ενόψει των ειδικών αναγκών που παρουσίαζε.

Δείτε επίσης: [Grimailovs κατά Λετονίας](#), απόφαση της 25ης Ιουνίου 2013.

[Zarzycki κατά Πολωνίας](#)

6 Μαρτίου 2013

Ο προσφεύγων είναι άτομο με αναπηρία με ακρωτηριασμένα και τα δύο άνω άκρα του. Κατήγγειλε ότι η κράτησή του για διάστημα τριών ετών και τεσσάρων μηνών, χωρίς την παροχή επαρκούς ιατρικής βοήθειας σε σχέση με τις ειδικές του ανάγκες και χωρίς την επιστροφή του κόστους για την προμήθεια πιο εξελιγμένων βιομηχανικών (βιο-μηχανικών) προσθετικών μελών, συνιστούσε εξευτελιστική μεταχείριση. Ισχυρίστηκε επίσης ότι, συνεπεία των ανωτέρω, αναγκάστηκε να εξαρτάται από άλλους κρατούμενους για τη διεκπεραίωση ορισμένων καθημερινών δραστηριοτήτων υγιεινής και ένδυσης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Επισήμανε ειδικότερα την προορατική στάση της διοίκησης του καταστήματος κράτησης προς τον προσφεύγοντα (του είχαν παρασχεθεί δωρεάν βασικού τύπου μηχανικά προσθετικά μέλη και του είχε επιστραφεί ένα μικρό μέρος του κόστους των βιομηχανικών προσθετικών μελών). Συνεπώς, οι αρχές είχαν παράσχει στον προσφεύγοντα την τακτική και επαρκή βοήθεια που δικαιολογούσαν οι ειδικές ανάγκες του. Περαιτέρω, δεν προέκυπτε οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο ή πρόθεση ταπείνωσης ή υποτίμησης σε βάρος του προσφεύγοντα. Ως εκ τούτου, μολονότι ένας κρατούμενος με ακρωτηριασμένα άνω άκρα ήταν περισσότερο εκτεθειμένος στις δοκιμασίες που συνεπάγεται η κράτηση, η μεταχείριση του προσφεύγοντα στην παρούσα υπόθεση δεν υπερέβαινε το όριο ελαχίστης σοβαρότητας που απαιτείται για να συνιστά εξευτελιστική μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 της Σύμβασης

[Helhal κατά Γαλλίας](#)

19 Φεβρουαρίου 2015

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από παραπληγία των κάτω άκρων και ακράτεια ούρων και κοπράνων, κατήγγειλε ότι, λόγω της σοβαρής αναπηρίας του, η συνεχιζόμενη κράτησή του συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι, αν και η συνεχιζόμενη κράτηση του προσφεύγοντα δεν συνιστούσε από μόνη της απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, λαμβανομένης υπόψη της αναπηρίας του, η ανεπάρκεια των υπηρεσιών σωματικής αποκατάστασης που του παρασχέθηκαν και το γεγονός ότι οι κτιριακές εγκαταστάσεις του καταστήματος κράτησης δεν ήταν προσαρμοσμένες στην αναπηρία του συνιστούσαν παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης εν προκειμένω, ότι η βοήθεια που παρείχε στον προσφεύγοντα ένας συγκρατούμενός του προκειμένου να κάνει μπάνιο, ελλείψει ντους κατάλληλων για άτομα με μειωμένη κινητικότητα, δεν επαρκούσε για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κράτους περί εξασφάλισης της υγείας και της ασφάλειας.

10 Μαΐου 2016

Ο προσφεύγων, έχοντας τεθεί υπό καθεστώδες προσωρινής κράτησης και πάσχοντας από σοβαρές κακώσεις στη σπονδυλική στήλη, παραπληγία και δυσλειτουργία κύστης και εντέρου, κατήγγειλε, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες κράτησής του και τη μεταγωγή του σε σωφρονιστικό κατάστημα εκτός αστικού ιστού.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα σε καταστήματα κράτησης υποδίκων συνιστούσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Επισήμανε ειδικότερα, ότι η αναπόφευκτη εξάρτηση του προσφεύγοντα από τους συγκρατούμενους του και η ανάγκη να ζητήσει τη βοήθειά τους για διαδικασίες προσωπικής υγιεινής τον είχε φέρει σε ιδιαίτερα άβολη θέση και είχε επηρεάσει αρνητικά την ψυχική του ευεξία, θέτοντας εμπόδια στην επικοινωνία του με τους συγκρατούμενους, οι οποίοι αναγκάζονταν να αναλαμβάνουν ακούσια αυτήν την επαχθή υποχρέωση. Οι συνθήκες είχαν επιδεινωθεί περαιτέρω λόγω της παράλειψης παροχής νοσοκομειακού κρεβατιού ή άλλου εξοπλισμού, όπως ειδικού στρώματος για την ανακούφιση από την πίεση, εξασφαλίζοντας ένα ελάχιστο επίπεδο άνεσης. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** αναφορικά με τις συνθήκες μεταγωγής του προσφεύγοντα, διαπιστώνοντας ότι η σωρευτική επίδραση των υλικών συνθηκών της μεταγωγής και της διάρκειας του ταξιδιού ήταν αρκετά σοβαρή ώστε να συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Το Δικαστήριο έκρινε, ωστόσο, ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης αναφορικά με την ποιότητα της παρεχόμενης στον προσφεύγοντα ιατρικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

Μεταχείριση ηλικιωμένων και νοσούντων κρατουμένων

Ραρον κατά Γαλλίας

7 Ιουνίου 2001 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Ο προσφεύγων, ο οποίος εξέτιε ποινή φυλάκισης για υποβοήθηση και υποκίνηση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, ήταν ηλικίας 90 ετών κατά τον χρόνο υποβολής της προσφυγής του. Υποστήριξε ότι η παραμονή προσώπου της ηλικίας του σε κατάσταση κράτησης, ήταν αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας) της Σύμβασης και ότι οι συνθήκες κράτησης στο κατάστημα κράτησης που παρέμεινε δεν ήταν συμβατές με την υπεργηρία και την κατάσταση της υγείας του.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη. Δεν απέκλεισε την πιθανότητα η παρατεταμένη κράτηση ηλικιωμένου προσώπου να εγείρει ζήτημα δυνάμει του άρθρου 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας) της Σύμβασης, ωστόσο τόνισε ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης υπόθεσης. Επίσης επισήμανε ότι κανένα από τα Συμβαλλόμενα Κράτη της Σύμβασης δεν είχε θεσπίσει ανώτατο όριο ηλικίας αναφορικά με την κράτηση. Στην προκείμενη υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι, λαμβάνοντας υπόψη τη γενική κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντα και τις συνθήκες κράτησής του, η μεταχείρισή του δεν είχε υπερβεί το επίπεδο σοβαρότητας που απαιτείται προκειμένου να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης. Παρότι αντιμετώπιζε καρδιολογικά προβλήματα, η συνολική κατάστασή του είχε χαρακτηριστεί ως «καλή» σε έκθεση εμπειρογνομόνων.

Δείτε επίσης: **Priebke κατά Ιταλίας**, απόφαση επί του παραδεκτού της 5ης Απριλίου 2001, **Sawoniuk κατά Ηνωμένου Βασιλείου**, απόφαση επί του παραδεκτού της 29ης Μαΐου 2001.

18. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 η Ρωσική Ομοσπονδία έπαψε να είναι Συμβαλλόμενο Μέρος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Farbtuhs κατά Λετονίας

2 Δεκεμβρίου 2004

Ο προσφεύγων, ο οποίος τον Σεπτέμβριο του 2009 κρίθηκε ένοχος για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και γενοκτονία λόγω του ρόλου που διαδραμάτισε στον εκτοπισμό και τους θανάτους δεκάδων πολιτών της Λετονίας κατά την περίοδο της σταλινικής καταστολής το 1940 και το 1941, κατήγγειλε ότι, ενόψει της ηλικίας και της σωματικής του εξασθένησης, και της αδυναμίας των λετονικών καταστημάτων κράτησης να ανταποκριθούν στις ειδικές ανάγκες που παρουσίαζε, η παρατεταμένη κράτησή του συνιστούσε μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Το 2002 τα εθνικά δικαστήρια απάλλαξαν τελικώς τον προσφεύγοντα από την έκτιση του υπολοίπου της ποινής του, αφού διαπίστωσαν, μεταξύ άλλων, ότι είχε προσβληθεί από δύο επιπλέον ασθένειες κατά την κράτησή του και ότι η κατάστασή του είχε γενικά επιδεινωθεί. Ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος την επόμενη μέρα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Ο προσφεύγων ήταν 84 ετών όταν εισήχθη στη φυλακή, με προβλήματα παραπληγίας και αναπηρία σε βαθμό που να μην μπορεί να διεκπεραιώσει τις περισσότερες καθημερινές του δραστηριότητες χωρίς βοήθεια. Επιπλέον, κατά την προσαγωγή του, έπασχε ήδη από διάφορες σοβαρές ασθένειες, οι περισσότερες εκ των οποίων ήταν χρόνιες και ανίατες. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι όταν οι εθνικές αρχές αποφασίζουν τη στέρηση της ελευθερίας ενός τέτοιου προσώπου, οφείλουν να είναι ιδιαιτέρως προσεκτικές, ώστε να διασφαλίζουν ότι οι συνθήκες κράτησης συνάδουν με τις ειδικές ανάγκες που προκύπτουν από τη σωματική εξασθένηση του κρατουμένου. Υπό το πρίσμα των περιστάσεων της υπόθεσης, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, ενόψει της ηλικίας, της σωματικής εξασθένησης και της κατάστασής του, η συνεχιζόμενη κράτηση του προσφεύγοντα συνιστούσε ακατάλληλο μέτρο. Η κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει ήταν επόμενο να του προκαλέσει μόνιμη ανησυχία και ένα αίσθημα κατωτερότητας και ταπείνωσης τόσο έντονο, ώστε να συνιστά εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης. Καθυστερώντας την απόλυσή του για περισσότερο από ένα έτος, παρά το γεγονός ότι από τη διευθύνουσα αρχή του καταστήματος κράτησης είχε υποβληθεί επίσημο αίτημα περί απόλυσής του υποστηριζόμενη από ιατρικά στοιχεία, οι λετονικές αρχές δεν μπόρεσαν να μεταχειριστούν τον προσφεύγοντα με τρόπο που να συνάδει με τις διατάξεις του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Conrada (αριθ.2) κατά Ιταλίας

11 Φεβρουαρίου 2014

Ο προσφεύγων, ηλικίας σχεδόν 83 ετών, ισχυρίστηκε ειδικότερα ότι, ενόψει της ηλικίας και της κατάστασης της υγείας του, η επανειλημμένη απόρριψη από τις αρχές των αιτημάτων του για αναστολή της εκτέλεσης της ποινής του ή για μετατροπή της ποινής σε κατ' οίκον περιορισμό συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο παρατήρησε ειδικότερα, ότι ήταν πέραν πάσης αμφιβολίας το γεγονός ότι ο προσφεύγων παρουσίαζε ποικίλες σοβαρές και πολύπλοκες ιατρικές διαταραχές, και ότι όλες οι ιατρικές εκθέσεις και τα πιστοποιητικά που είχαν προσκομισθεί ενώπιον των αρμοδίων αρχών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, είχαν, κατά τρόπο συνεπή και ανεπιφύλακτο, διαπιστώσει ότι η κατάσταση της υγείας του ήταν ασύμβατη με το καθεστώς κράτησης στο οποίο είχε υποβληθεί. Το Δικαστήριο επισήμανε, περαιτέρω, ότι το αίτημα του προσφεύγοντα για κατ' οίκον περιορισμό δεν είχε γίνει δεκτό παρά μόνον το έτος 2008, ήτοι εννέα μήνες μετά την υποβολή του αρχικού του αιτήματος. Λαμβανομένων υπόψη των ιατρικών πιστοποιητικών που προσκομίσθηκαν ενώπιον των αρχών, του χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε έως ότου ο προσφεύγων τεθεί υπό κατ' οίκον περιορισμό, καθώς και των λόγων που παρατέθηκαν στις αποφάσεις με τις οποίες απορρίφθηκαν τα αιτήματά του, το Δικαστήριο έκρινε ότι η συνεχιζόμενη κράτησή του ήταν ασύμβατη με την απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, δυνάμει του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Μεταχείριση ψυχικά νοσούντων κρατουμένων

Kudla κατά Πολωνίας

26 Οκτωβρίου 2000 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από χρόνια κατάθλιψη και είχε αποπειραθεί να αυτοκτονήσει δύο φορές, κατήγγειλε ειδικότερα το γεγονός ότι δεν του παρασχέθηκε επαρκής ψυχιατρική αγωγή κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι απόπειρες αυτοκτονίας δεν μπορούσαν να συνδεθούν με οποιαδήποτε διακριτή παράλειψη εκ μέρους των αρχών και παρατήρησε ότι ο προσφεύγων είχε εξεταστεί από εξειδικευμένους ιατρούς και του είχε πολλές φορές παρασχεθεί ιατρική βοήθεια. Μολονότι το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε συνεπώς **καμία παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, υπογράμμισε ότι, δυνάμει της εν λόγω διάταξης, το κράτος οφείλει να διασφαλίζει ότι ο τρόπος κράτησης δεν υποβάλλει τον κρατούμενο σε δοκιμασία έντασης που υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση και ότι η υγεία και η ευημερία του διασφαλίζονται επαρκώς μέσω της παροχής της απαιτούμενης ιατρικής βοήθειας.

Gennadiy Naumenko κατά Ουκρανίας

10 February 2004

Ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε θανατική ποινή το έτος 1996. Τον Ιούνιο του 2000 η ποινή του μετατράπηκε σε ισόβια κάθειρξη, την οποία εξακολουθεί να εκτίει έως σήμερα. Ισχυρίστηκε, ειδικότερα, ότι κατά το χρονικό διάστημα της κράτησής του, από το 1996 έως το 2001, υποβλήθηκε σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ότι εξαναγκάστηκε αδικαιολόγητα σε λήψη φαρμακευτικής αγωγής.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Ανεξάρτητα από το πόσο δυσάρεστη είναι, η χορήγηση θεραπευτικής αγωγής δεν μπορεί, κατ' αρχήν να θεωρηθεί αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 της Σύμβασης, εάν αποδειχθεί κατά τρόπο πειστικό ότι είναι αναγκαία. Από τις μαρτυρίες, τον ιατρικό φάκελο και τις δηλώσεις του ίδιου του προσφεύγοντα προέκυπτε σαφώς ότι ο ίδιος έπασχε από σοβαρές ψυχικές διαταραχές και είχε δύο φορές διαπράξει απόπειρα αυτοκτονίας. Του είχε χορηγηθεί φαρμακευτική αγωγή για την ανακούφιση των συμπτωμάτων του. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο έκρινε ιδιαιτέρως λυπηρό το γεγονός ότι ο ιατρικός φάκελος του προσφεύγοντα περιείχε μόνο γενικές διατυπώσεις που καθιστούσαν αδύνατο τον προσδιορισμό του κατά πόσον είχε συναινέσει στη θεραπεία. Ωστόσο, διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων δεν είχε προσκομίσει ικανοποιητικά, λεπτομερή και αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία για να καταδείξει ότι, ακόμη και χωρίς τη δική του συναίνεση, οι αρχές είχαν ενεργήσει αδικαιολόγητα εξαναγκάζοντάς τον στη λήψη της φαρμακευτικής αγωγής. Στην προκείμενη υπόθεση, το Δικαστήριο δεν διέθετε επαρκή ικανοποιητικά στοιχεία ενώπιόν του για να διαπιστώσει πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας ότι ο προσφεύγων είχε εξαναγκαστεί σε λήψη φαρμακευτικής αγωγής κατά τρόπο που αντιβαίνει στο άρθρο 3 της Σύμβασης

Rivière κατά Γαλλίας

11 Ιουλίου 2006

Ο προσφεύγων κατήγγειλε τη συνεχιζόμενη κράτησή του παρά τα ψυχιατρικά του προβλήματα που παρουσίαζε – είχε διαγνωστεί με ψυχική διαταραχή που συμπεριλάμβανε αυτοκτονικές τάσεις και οι ειδικοί εξέφραζαν ανησυχία για ορισμένες πτυχές της συμπεριφοράς του, ιδίως για μια τάση αυτοπνιγμονής – η οποία απαιτούσε θεραπεία εκτός του καταστήματος κράτησης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η συνεχιζόμενη κράτηση του προσφεύγοντα χωρίς κατάλληλη ιατρική παρακολούθηση συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης. Παρατήρησε ειδικότερα ότι οι κρατούμενοι με σοβαρές ψυχικές διαταραχές και αυτοκτονικές τάσεις απαιτούν ειδικά μέτρα προσαρμοσμένα στην κατάστασή τους, ανεξαρτήτως της σοβαρότητας του αδικήματος για το οποίο έχουν καταδικαστεί.

Novak κατά Κροατίας

14 Ιουνίου 2007

Ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα ότι, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, δεν του παρασχέθηκε επαρκής ιατρική περίθαλψη δεδομένης της ψυχιατρικής του πάθησης, η οποία σχετιζόταν με μετατραυματικό στρες.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε καμία παραβίαση του άρθρου 3 (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, δεδομένου ιδίως ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο που να αποδεικνύει ότι οι συνθήκες κράτησής του οδήγησαν σε επιδείνωση της ψυχικής του υγείας.

Dybeku κατά Αλβανίας

18 Δεκεμβρίου 2007

Ο προσφεύγων έπασχε από χρόνια παρανοϊκή σχιζοφρένεια, λόγω της οποίας είχε νοσηλευτεί σε διάφορα ψυχιατρικά νοσοκομεία επί σειρά ετών, μετά την καταδίκη του σε ισόβια κάθειρξη για ανθρωποκτονία και παράνομη κατοχή εκρηκτικών υλών το 2003. Τοποθετήθηκε σε γενικό κατάστημα κράτησης, όπου κρατήθηκε στα ίδια κελιά με κρατούμενους που ήταν καλά στην υγεία τους και όπου αντιμετωπίστηκε ως κοινός κρατούμενος. Ο πατέρας του και ο δικηγόρος του, κατήγγειλαν στις αρχές ότι η διοίκηση του νοσοκομείου του καταστήματος κράτησης είχε παραλείψει να του συνταγογραφήσει επαρκή ιατρική θεραπεία, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της υγείας του. Οι καταγγελίες τους απορρίφθηκαν.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ειδικότερα ότι η φύση της ψυχικής πάθησης του προσφεύγοντα τον καθιστούσε πιο ευάλωτο από τον μέσο κρατούμενο και ότι η κράτησή του ενδέχεται να είχε επιδεινώσει τα αισθήματα ψυχολογικής καταπόνησης, αγωνίας και φόβου που ένιωθε. Το γεγονός ότι η Αλβανική Κυβέρνηση παραδέχθηκε πως ο προσφεύγων είχε αντιμετωπιστεί όπως οι λοιποί κρατούμενοι, παρά την ιδιαίτερη κατάσταση της υγείας του, καταδεικνύει επίσης παράλειψη συμμόρφωσης προς τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη διαχείριση κρατούμενων με ψυχικές νόσους.

Περαιτέρω, δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, το Δικαστήριο κάλεσε την Αλβανία να λάβει τα αναγκαία μέτρα, στο πλαίσιο κατεπείγουσας διαδικασίας, προκειμένου να διασφαλίσει κατάλληλες συνθήκες κράτησης, και ειδικότερα επαρκή ιατρική περίθαλψη, στους κρατούμενους που χρήζουν ειδικής φροντίδας λόγω της κατάστασης της υγείας τους.

Renolde κατά Γαλλίας

16 Οκτωβρίου 2008

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την τοποθέτηση και κράτηση του αδελφού του προσφεύγοντα σε κελί εξυπηρέτησης πειθαρχικών σκοπών, επί σαράντα πέντε ημέρες και την αυτοκτονία που διέπραξε κατά το διάστημα αυτό, ενώ έπασχε από οξείες ψυχωσικές διαταραχές ικανές να οδηγήσουν σε αυτοτραυματισμό.

Παρά το γεγονός ότι ο αδελφός του προσφεύγοντα είχε στο παρελθόν διαπράξει απόπειρα αυτοκτονίας και είχε γίνει διάγνωση της ψυχικής του κατάστασης, δεν τέθηκε υπό καμία συζήτηση το ζήτημα εισαγωγής του σε ψυχιατρικό ίδρυμα. Περαιτέρω, η έλλειψη επίβλεψης κατά την καθημερινή λήψη της φαρμακευτικής του αγωγής συνέβαλε στις συνθήκες θανάτου του. Υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι αρχές δεν κατάφεραν να εκπληρώσουν τις θετικές υποχρεώσεις τους περί προστασίας του δικαιώματος στη ζωή του αδελφού του προσφεύγοντα, κατά **παραβίαση του άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής τιμωρίας ή μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω της σοβαρότητας της πειθαρχικής κύρωσης που επιβλήθηκε στον αδελφό του προσφεύγοντα, η οποία ήταν ικανή να κάμψει τη σωματική

και ηθική του αντίσταση. Ο ίδιος βίωνε συναισθήματα αγωνίας και ψυχολογικής καταπόνησης κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα. Μάλιστα, οκτώ ημέρες πριν αποβιώσει, η κατάστασή του είχε ανησυχήσει τόσο πολύ τη δικηγόρο του, ώστε είχε ζητήσει αμέσως από τη δικαστική αρχή να διατάξει ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη σχετικά με την καταλληλότητά του για κράτηση σε κελί εξυπηρέτησης πειθαρχικών σκοπών. Ως εκ τούτου, η ποινή που επιβλήθηκε στον αδελφό του προσφεύγοντα δεν ήταν συμβατή με το απαιτούμενο, για πρόσωπο πάσχον από ψυχική νόσο, επίπεδο μεταχείρισης και συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση και τιμωρία.

Slawomir Musiał κατά Πολωνίας

20 Ιανουαρίου 2009

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από επιληψία από την πρώιμη παιδική του ηλικία και μεταγενέστερα διαγνώστηκε με σχιζοφρένεια και άλλες σοβαρές ψυχικές διαταραχές, κατήγγειλε ειδικότερα ότι η ιατρική περίθαλψη και θεραπεία που του παρασχέθηκαν κατά τη διάρκεια της κράτησής του ήταν ανεπαρκείς.

Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα δεν ήταν κατάλληλες για κοινούς κρατουμένους, πολλώ δε μάλλον για πρόσωπο με ιστορικό ψυχικής διαταραχής και ανάγκη εξειδικευμένης θεραπείας. Ειδικότερα, η παράλειψη των αρχών να τοποθετήσουν τον προσφεύγοντα, κατά το μεγαλύτερο μέρος της κράτησής του, σε κατάλληλο ψυχιατρικό νοσοκομείο ή σε σωφρονιστικό κατάστημα με εξειδικευμένο ψυχιατρικό τμήμα, τον είχε εκθέσει αδικαιολόγητα σε κίνδυνο για την υγεία του και τον είχε εμφανώς υποβάλλει σε συνθήκες άγχους και ανησυχίας. Περαιτέρω, αγνοήθηκαν επίσης οι συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁹ σχετικά με τους κρατουμένους που πάσχουν από σοβαρά ψυχικά προβλήματα υγείας. Συνοψίζοντας, η ανεπαρκής ιατρική περίθαλψη και οι ακατάλληλες συνθήκες υπό τις οποίες κρατήθηκε ο προσφεύγων είχαν σαφώς επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία του. Λόγω της φύσης, της διάρκειας και της σοβαρότητάς της, η μεταχείριση στην οποία υποβλήθηκε έπρεπε να χαρακτηριστεί ως απάνθρωπη και εξευτελιστική. Συνοψίζοντας, η ανεπαρκής ιατρική περίθαλψη και οι ακατάλληλες συνθήκες υπό τις οποίες κρατήθηκε ο προσφεύγων είχαν σαφώς επιβλαβείς επιπτώσεις στην υγεία και την ευημερία του. Λόγω της φύσης, της διάρκειας και της σοβαρότητάς της, η μεταχείριση στην οποία υποβλήθηκε έπρεπε να χαρακτηριστεί ως απάνθρωπη και εξευτελιστική, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης.

Επιπλέον, δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, ενόψει της σοβαρότητας και του δομικού χαρακτήρα του προβλήματος του υπερπληθυσμού και των συνακόλουθων ανεπαρκών συνθηκών διαβίωσης και υγιεινής στα σωφρονιστικά καταστήματα της Πολωνίας, το Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να ληφθούν αμελλητί τα αναγκαία νομοθετικά και διοικητικά μέτρα προκειμένου να διασφαλιστούν κατάλληλες συνθήκες κράτησης, ιδίως για τους κρατουμένους που χρήζουν ειδικής περίθαλψης λόγω της κατάστασης της υγείας τους. Υπό το πρίσμα των ειδικότερων περιστάσεων της υπόθεσης και της επείγουσας ανάγκης άρσης της παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης, το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι η Πολωνία έπρεπε να διασφαλίσει το συντομότερο δυνατό τη μεταγωγή του προσφεύγοντα σε εξειδικευμένο ίδρυμα που θα του παρείχε την απαραίτητη ψυχιατρική θεραπεία και συνεχή ιατρική επίβλεψη.

19. [Σύσταση R\(98\)7](#) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα Κράτη Μέλη σχετικά με τις ηθικές και οργανωτικές πτυχές της υγειονομικής περίθαλψης στις φυλακές και [Σύσταση Rec \(2006\)2](#) της 11ης Ιανουαρίου 2006 σχετικά με τους Ευρωπαϊκούς Σωφρονιστικούς Κανόνες.

Karpykowski κατά Πολωνίας

3 Φεβρουαρίου 2009

Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ειδικότερα, ότι, ενόψει της σοβαρής επιληψίας και άλλων νευρολογικών διαταραχών από τις οποίες έπασχε, η ιατρική περίθαλψη και βοήθεια που έλαβε κατά τη διάρκεια της κράτησής του στο κατάστημα προσωρινής κράτησης *Poznań* υπήρξαν ανεπαρκείς.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας), διαπιστώνοντας ότι η συνεχιζόμενη κράτηση του προσφεύγοντα χωρίς την παροχή επαρκούς ιατρικής περίθαλψης και βοήθειας συνιστούσε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Το Δικαστήριο επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι η έλλειψη κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης στο κατάστημα προσωρινής κράτησης *Poznań* είχε ουσιαστικά θέσει τον προσφεύγοντα σε θέση εξάρτησης και κατωτερότητας έναντι των υγιών συγκρατουμένων του, γεγονός που έθιγε την αξιοπρέπειά του και συνεπαγόταν ιδιαίτερα έντονες δοκιμασίες, επιφέροντας ανησυχία και οδύνη πέραν εκείνων που αναπόφευκτα συνδέονται με κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας. Συναφώς, το Δικαστήριο τόνισε ειδικότερα τη δυσαρέσκειά του για τη στάση του προσωπικού του καταστήματος προσωρινής κράτησης, το οποίο θεώρησε ότι η υποχρέωσή του περί παροχής ασφάλειας και περίθαλψης στους πλέον ευάλωτους κρατουμένους, μπορούσε να εκπληρωθεί, με την ανάθεση στους συγκρατουμένους τους, της ευθύνης παροχής καθημερινής ή, εφόσον ήταν αναγκαίο, επείγουσας βοήθειας.

Raffray Taddei κατά Γαλλίας

21 Δεκεμβρίου 2010

Πάσχουσα από ποικίλες ιατρικές παθήσεις, συμπεριλαμβανομένων νευρικής ανορεξίας και συνδρόμου *Munchausen* (μιας ψυχιατρικής διαταραχής που χαρακτηρίζεται από την ανάγκη προσποίησης συμπτωμάτων μιας νόσου), η προσφεύγουσα κατήγγειλε τη συνεχιζόμενη κράτησή της και την παράλειψη λήψης της κατάλληλης θεραπείας για τα προβλήματα υγείας της.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ειδικότερα ότι η παράλειψη των εθνικών αρχών να αξιολογήσουν επαρκώς την ανάγκη παροχής εξειδικευμένης περίθαλψης σε προσαρμοσμένη δομή, όπως απαιτούσε η κατάσταση της υγείας της προσφεύγουσας, σε συνδυασμό με τις μεταγωγές στις οποίες υποχρεώθηκε, παρά την ιδιαίτερη ευάλωτότητά της, και με την παρατεταμένη αβεβαιότητα που ακολούθησε τα αιτήματά της περί αναστολής εκτέλεσης της ποινής, ήταν ικανή να της προκαλέσει ψυχολογική καταπόνηση που υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση.

M.S. κατά Ηνωμένου Βασιλείου (αριθ. 24527/08)

3 Μαΐου 2012

Ο προσφεύγων, άτομο πάσχον από ψυχική νόσο, κατήγγειλε ειδικότερα το γεγονός ότι κρατήθηκε υπό αστυνομική επιτήρηση ενόσω διένυε μια περίοδο έντονης ψυχικής οδύνης, μολονότι ήταν προφανές σε όλους ότι έπασχε από σοβαρή ψυχική νόσο και χρειαζόταν επείγουσα νοσοκομειακή περίθαλψη.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ειδικότερα ότι, μολονότι δεν υπήρξε σκόπιμη αμέλεια εκ μέρους της αστυνομίας, το καθεστώς παρατεταμένης κράτησης υπό το οποίο παρέμεινε ο προσφεύγων χωρίς λήψη κατάλληλης ψυχιατρικής περίθαλψης συνιστούσε προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

Claes κατά Βελγίου

10 Ιανουαρίου 2013

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τον εγκλεισμό ψυχικά νοσούντος ατόμου, δράστη σεξουαλικού αδικήματος, ο οποίος κρίθηκε μη ποινικώς υπεύθυνο, στην ψυχιατρική πτέρυγα γενικού καταστήματος κράτησης, χωρίς την παροχή κατάλληλης ιατρικής φροντίδας, για χρονικό διάστημα που υπερέβη τα δεκαπέντε έτη.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης), διαπιστώνοντας ότι οι εθνικές αρχές δεν παρείχαν στον προσφεύγοντα επαρκή περίθαλψη και ότι το εν λόγω γεγονός συνιστούσε

εξευτελιστική μεταχείριση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι η παρατεταμένη κράτηση του προσφεύγοντα στην ψυχιατρική πτέρυγα, χωρίς την παροχή κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης και χωρίς βάσιμη προοπτική μεταβολής της κατάστασής του, τον υπέβαλε σε ιδιαίτερης έντασης δοκιμασία και του προκάλεσε ψυχική οδύνη, η οποία υπερέβαινε τα όρια της οδύνης που είναι αναπόφευκτα συνδεδεμένη με την κράτηση. Όποια και αν ήταν τα εμπόδια που ενδέχεται να προέκυψαν από τη συμπεριφορά του προσφεύγοντα, δεν θα μπορούσαν να απαλλάξουν το κράτος από τις υποχρεώσεις του έναντι αυτού, δεδομένης της θέσης κατωτερότητας και αδυναμίας που χαρακτηρίζει τους έγκλειστους σε ψυχιατρικά νοσοκομεία ασθενείς, πολλώ δε μάλλον, όσους παραμένουν υπό κράτηση σε σωφρονιστικό περιβάλλον.

Με την παρούσα απόφαση, το Δικαστήριο τόνισε περαιτέρω ότι η κατάσταση του προσφεύγοντα οφειλόταν στην πραγματικότητα σε δομικό πρόβλημα: αφενός, η υποστήριξη που παρεχόταν σε πρόσωπα κρατούμενα σε ψυχιατρικές πτέρυγες καταστημάτων κράτησης ήταν ανεπαρκής, και αφετέρου, η τοποθέτησή τους σε ιδρυματικές δομές εκτός καταστημάτων κράτησης, συχνά αποδεικνυόταν ανέφικτη, είτε λόγω έλλειψης διαθέσιμων θέσεων σε ψυχιατρικά νοσοκομεία είτε λόγω του ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν επέτρεπε στις αρμόδιες αρχές ψυχικής υγείας να διατάξουν την τοποθέτησή τους σε εξωτερικές δομές περίθαλψης.

Δείτε επίσης: [Lankester κατά Βελγίου](#), απόφαση της 9ης Ιανουαρίου 2014.

Τίτου κατά Ρουμανίας

1 Οκτωβρίου 2013

Ο προσφεύγων εξέτιε ποινή φυλάκισης είκοσι ετών για συμμετοχή σε ένοπλη ληστεία με ανθρωποκτονία. Κατά την παιδική του ηλικία παρουσίασε κάποια νόσο η οποία επέφερε σημαντικές καθυστερήσεις στη νοητική και σωματική του ανάπτυξη. Κατήγγειλε ειδικότερα τις κακές συνθήκες κράτησης στα διάφορα καταστήματα κράτησης έκτισης της ποινής του, και ειδικότερα τον υπερπληθυσμό και τις ελλείψεις στην παροχή ιατρικής περίθαλψης.

Λαμβανομένων υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, και εκτιμώντας ειδικότερα τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 3** (απαγόρευση των απάνθρωπων ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης. Διαπιστώνοντας ότι οι συνθήκες διαβίωσης στα καταστήματα όπου ο προσφεύγων είχε κρατηθεί και συνέχιζε να κρατείται ήγειραν ιδιαίτερους λόγους ανησυχίας, έκρινε ότι όμοιες συνθήκες, οι οποίες θα ήταν ακατάλληλες για οποιοδήποτε πρόσωπο, εκτίον ποινή στερητικής της ελευθερίας του, χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα ακατάλληλες στην περίπτωση προσώπου όπως ο προσφεύγων, λόγω των προβλημάτων ψυχικής υγείας που αντιμετώπιζε και της ανάγκης του για κατάλληλη ιατρική επίβλεψη. Το Δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι οι σχετικές συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα κράτη μέλη, ήτοι η [Σύσταση Νο. R \(98\) 7](#) σχετικά με τις ηθικές και οργανωτικές πτυχές της υγειονομικής περίθαλψης στις φυλακές και η [Σύσταση Rec\(2006\)2](#) σχετικά με τους Ευρωπαϊκούς Σωφρονιστικούς Κανόνες, τάσσονται υπέρ της κράτησης και φροντίδας των κρατουμένων που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας σε νοσοκομειακά ιδρύματα που διαθέτουν επαρκή εξοπλισμό και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Bamouhammad κατά Βελγίου

17 Νοεμβρίου 2015

Ο προσφεύγων, ο οποίος πάσχει από το σύνδρομο *Ganser* (ή «ψυχωσική διαταραχή κρατουμένων»), ισχυρίστηκε ότι κατά τη διάρκεια της κράτησής του υπέστη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, με συνέπειες στην ψυχική του υγεία. Κατήγγειλε επίσης την έλλειψη αποτελεσματικών ένδικων μέσων.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπων ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι εν προκειμένω, είχε σημειωθεί υπέρβαση του επιπέδου σοβαρότητας που απαιτείται για να θεωρηθεί μια μεταχείριση εξευτελιστική, κατά την έννοια του άρθρου 3. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι η ανάγκη για ψυχολογική παρακολούθηση του προσφεύγοντα είχε υπογραμμισθεί σε όλες τις ιατρικές εκθέσεις. Ωστόσο, οι συνεχείς μεταγωγές του κατέστησαν αδύνατη την παροχή της αναγκαίας παρακολούθησης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ειδικών, η ήδη εύθραυστη ψυχική του υγεία παρουσίαζε διαρκή επιδείνωση

καθ' όλη τη διάρκεια της κράτησής του. Το Δικαστήριο συνήγαγε ότι οι σωφρονιστικές αρχές

δεν έλαβαν επαρκώς υπόψη τους την ευαλωτότητα του προσφεύγοντα, ούτε εξέτασαν την κατάσταση του από ανθρωπιστική άποψη. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το άρθρο 3**, διαπιστώνοντας ότι δεν υπήρχε στη διάθεση του προσφεύγοντα αποτελεσματικό ένδικο μέσο για να προσφύγει σχετικά με την παραβίαση του άρθρου 3.

Murray κατά Ολλανδίας

26 Απριλίου 2016 (Τμήμα Ευρείας Σύμβασης)

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την προσφυγή καταδικασθέντος προσώπου για ανθρωποκτονία, το 1980, ο οποίος εξέτισε διαδοχικά ποινή ισόβιας κάθειρξης στα νησιά *Curaçao* και *Aruba* (που αποτελούν μέρος του Βασιλείου των Κάτω Χωρών) – μέχρι την απονομή χάριτος, που επετεύχθη το 2014 λόγω της επιδεινούμενης κατάστασης της υγείας του –, αναφορικά με την ποινή ισόβιας κάθειρξης που του είχε επιβληθεί χωρίς καμία προοπτική να αφεθεί ελεύθερος. Ο προσφεύγων – ο οποίος εν τω μεταξύ απεβίωσε²⁰ – προέβαλε, μεταξύ άλλων, ότι δεν του παρασχέθηκε ειδικό καθεστώς κράτησης για κρατουμένους με ψυχιατρικά προβλήματα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι δεν υπήρχε *de facto* δυνατότητα μείωσης της ποινής ισόβιας κάθειρξης του προσφεύγοντα. Παρατήρησε ειδικότερα ότι ο προσφεύγων δεν έλαβε κανενός είδους θεραπεία, παρόλο που, πριν του επιβληθεί η ποινή της ισόβιας κάθειρξης, είχε προηγηθεί εκτίμηση της κατάστασής του ως χρήζουσα θεραπευτικής αντιμετώπισης. Οι γνωμοδοτήσεις του εθνικού δικαστηρίου που τάσσονταν κατά της απόλυσής του, κατέδειξαν ότι υπήρχε στενή σύνδεση μεταξύ, αφενός, της εξακολούθησης του κινδύνου υποτροπής και, αφετέρου, της έλλειψης θεραπείας. Συνεπώς, κατά τον χρόνο υποβολής της προσφυγής του στο Δικαστήριο, οποιοδήποτε αίτημά του για απονομή χάριτος ήταν εν τοις πράγμασι αδύνατον να οδηγήσει στην απόλυσή του. Στην εν λόγω υπόθεση, το Δικαστήριο υπογράμμισε επίσης ότι τα κράτη έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στους κρατουμένους που πάσχουν από προβλήματα υγείας – συμπεριλαμβανομένων των προβλημάτων ψυχικής υγείας – την κατάλληλη ιατρική περίθαλψη.

20. Εν συνεχεία, δύο εκ των συγγενών του προσέφυγαν στο Δικαστήριο για την εκδίκαση της υπόθεσής του.

W.D. κατά Βελγίου (αριθ. προσφυγής 73548/13)

6 Σεπτεμβρίου 2016

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε πρόσωπο που διέπραξε σεξουαλικά αδικήματα, πάσχον από ψυχικές διαταραχές και παραμένον επ' αόριστον σε ψυχιατρική πτέρυγα καταστήματος κράτησης. Ο προσφεύγων κατήγγειλε το γεγονός ότι παρέμεινε υπό κράτηση σε σωφρονιστικό περιβάλλον για περισσότερα από εννέα έτη, χωρίς να λάβει κανενός είδους κατάλληλη θεραπεία για την ψυχική του πάθηση και χωρίς να του παρέχεται οποιαδήποτε βάσιμη προοπτική επανένταξής του στην κοινωνία. Κατήγγειλε επίσης το γεγονός ότι η στέρηση της ελευθερίας του και η συνεχιζόμενη κράτησή του ήταν παράνομες. Τέλος, κατέθεσε ότι δεν είχε στη διάθεσή του αποτελεσματικά ένδικα μέσα για να προσφύγει κατά των συνθηκών κράτησής του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι ο προσφεύγων είχε υποβληθεί σε εξευτελιστική μεταχείριση λόγω της κράτησής του σε σωφρονιστικό περιβάλλον για περισσότερα από εννέα έτη, χωρίς κατάλληλη θεραπεία για την ψυχική του πάθηση και χωρίς προοπτική επανένταξής του στην κοινωνία, γεγονός που του είχε προκαλέσει ιδιαίτερη ψυχολογική καταπόνηση και δοκιμασία έντασης που υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 1** (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι η κράτηση του προσφεύγοντα από το 2006 σε δομή ακατάλληλη για την πάθησή του είχε διαρρήξει τον απαιτούμενο από το άρθρο 5 παρ. 1 (ε) σύνδεσμο μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού και των πρακτικών συνθηκών της κράτησης, επισημαίνοντας ότι η αιτία της κράτησης του προσφεύγοντος σε ψυχιατρική πτέρυγα φυλακής ήταν η δομική έλλειψη εναλλακτικών επιλογών. Το Δικαστήριο έκρινε περαιτέρω ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 4** (δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ώστε αυτό να αποφασίσει σε σύντομη προθεσμία ως προς τη νομιμότητα της κράτησης) και **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το άρθρο 3**, διαπιστώνοντας ότι το Βελγικό σύστημα, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των επίδικων γεγονότων, δεν παρείχε εν τοις πράγμασι στον προσφεύγοντα αποτελεσματικό ένδικο μέσο αναφορικά με τις καταγγελίες που υπέβαλε βάσει της Σύμβασης – με άλλα λόγια, ένα ένδικο μέσο ικανό να παράσχει έννομη προστασία στο θύμα για την κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει και να αποτρέψει τη συνέχιση των ισχυριζόμενων παραβιάσεων. Τέλος, διαπιστώνοντας ότι η κατάσταση του προσφεύγοντα οφειλόταν σε μια δομική ανεπάρκεια, που συναντήθηκε συγκεκριμένα στο Βελγικό σύστημα ψυχιατρικής κράτησης, το Δικαστήριο, σύμφωνα με το **άρθρο 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, έκρινε ότι το Βέλγιο όφειλε να οργανώσει το σύστημά του περί ψυχιατρικής κράτησης δραστών αδικημάτων, κατά τρόπο ώστε να γίνεται σεβαστή η αξιοπρέπεια των κρατουμένων.

Rooman κατά Βελγίου

31 Ιανουαρίου 2019 (Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης)

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε το ζήτημα της ψυχιατρικής θεραπείας που παρασχέθηκε σε δράστη σεξουαλικών αδικημάτων, ο οποίος παρέμενε υπό υποχρεωτικό εγκλεισμό από το 2004, βάσει του κινδύνου που συνιστούσε και δεδομένης της νομιμότητας της κράτησής του. Ο προσφεύγων κατήγγειλε το γεγονός ότι δεν είχε λάβει την απαιτούμενη ψυχολογική και ψυχιατρική θεραπεία για την κατάσταση της ψυχικής του υγείας. Ισχυρίστηκε επίσης, ότι το γεγονός πως δεν έλαβε καμία θεραπεία του στερούσε την προοπτική βελτίωσης της κατάστασής του και πως ως εκ τούτου, η κράτησή του καθίστατο παράνομη.

Το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης έκρινε ότι από την αρχή του έτους 2004 έως τον Αύγουστο του 2017 υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, ενώ από τον Αύγουστο του 2017 και μετά δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 3**. Διαπίστωσε ειδικότερα ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να παράσχουν στον προσφεύγοντα την απαιτούμενη θεραπεία για την κατάσταση της υγείας από την αρχή του έτους 2004 έως τον Αύγουστο του 2017 και ότι η συνεχιζόμενη κράτησή του χωρίς βάσιμη ελπίδα μεταβολής αυτής και χωρίς την κατάλληλη ιατρική υποστήριξη, για μια περίοδο περίπου δεκατριών ετών, συνιστούσε ιδιαίτερα σκληρή δοκιμασία, προκαλώντας του ψυχολογική καταπόνηση έντασης που

υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με την κράτηση. Αντιθέτως,

το Δικαστήριο έκρινε ότι, από τον Αύγουστο του 2017, οι αρχές είχαν επιδείξει πραγματική πρόθεση να επανορθώσουν την κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει ο προσφεύγων, λαμβάνοντας ουσιαστικά μέτρα και ότι δεν υπήρξε υπέρβαση του ορίου σοβαρότητας που απαιτείται προκειμένου να ισχύσει το άρθρο 3. Το Τμήμα Ευρείας Σύνθεσης έκρινε επίσης, ότι από την αρχή του έτους 2004 έως τον Αύγουστο του 2017 υπήρξε **παραβίαση του Άρθρου 5** (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια) της Σύμβασης και ότι από τον Αύγουστο του 2017 και μετά **δεν υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 5**. Συναφώς, το Δικαστήριο αποφάσισε ειδικότερα να βελτιώσει τις αρχές της νομολογίας του και να διευκρινίσει την έννοια της υποχρέωσης των αρχών περί παροχής θεραπείας σε άτομα που τίθενται υπό υποχρεωτικό εγκλεισμό. Το Δικαστήριο, εν συνεχεία, έκρινε ότι η στερητική της ελευθερίας ποινή, την οποία εξέτιε ο προσφεύγων από την αρχή του έτους 2004 έως τον Αύγουστο του 2017, δεν εκτελέστηκε σε κατάλληλο ίδρυμα, ικανό να του παράσχει θεραπεία προσαρμοσμένη στις ανάγκες της πάθησής του, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 5 παρ. 1.

Αντιθέτως, διαπίστωσε ότι οι αρμόδιες αρχές είχαν συνάγει τα αναγκαία συμπεράσματα από την απόφαση που εξέδωσε το Τμήμα την 18η Ιουλίου 2017 και είχαν θέσει σε εφαρμογή ένα ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα, οδηγώντας το στην διαπίστωση ότι δεν υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης όσον αφορά την περίοδο από τον Αύγουστο του 2017 και μετά.

Strazimiri κατά Αλβανίας

21 Ιανουαρίου 2020

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την κράτηση ατόμου, απαλλαγμένου από την ποινική ευθύνη λόγω ψυχικής ασθένειας, σε κατάσταση κράτησης και όχι σε ιατρικό ίδρυμα. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα, ότι οι συνθήκες κράτησής του, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ιατρικής περίθαλψης, ήταν ανεπαρκείς. Περαιτέρω, κατέθεσε ότι είχε τοποθετηθεί σε κατάσταση κράτησης, παρότι δικαστικές αποφάσεις όριζαν τον εγκλεισμό του σε ιατρικό ίδρυμα, ότι δεν του είχε δοθεί η δυνατότητα να κριθεί σε σύντομη προθεσμία η νομιμότητα της κράτησής του από δικαστήριο, και ότι το εθνικό δίκαιο δεν του εξασφάλιζε δικαίωμα επανόρθωσης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, λόγω των ανεπαρκών συνθηκών διαβίωσης στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης στο οποίο κρατήθηκε ο προσφεύγων και της ελλιπούς παροχής ψυχιατρικής περίθαλψης. Επιπλέον, έκρινε ότι υπήρξαν **παραβιάσεις του άρθρου 5 παρ. 1, 4 και 5** (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια/δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ώστε αυτό να αποφασίσει σε σύντομη προθεσμία ως προς τη νομιμότητα της κράτησης/δικαίωμα επανόρθωσης), ειδικότερα λόγω της συνεχιζόμενης στέρησης της ελευθερίας του σε κατάσταση κράτησης αντί σε ιατρικό ίδρυμα, καθώς και λόγω του ότι η έφεση που είχε υποβάλλει κατά της κράτησής του εκκρεμούσε ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου από το 2016. Τέλος, δυνάμει του **άρθρου 46** (υποχρεωτική ισχύς και εκτέλεση των αποφάσεων) της Σύμβασης, το Δικαστήριο επισήμανε ειδικότερα ότι υπήρχε μακροχρόνια παράλειψη των αλβανικών αρχών αναφορικά με την ίδρυση ειδικού ιατρικού ιδρύματος για άτομα με ψυχικές παθήσεις που στερούνταν της ελευθερίας τους, στο πλαίσιο δικαστικώς διαταχθείσας υποχρεωτικής θεραπείας. Διαπιστώνοντας ότι το εν λόγω γεγονός συνιστούσε παραβίαση των εθνικών θεσμικών υποχρεώσεων των αρχών και αναδείκνυε την ύπαρξη δομικού προβλήματος, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι οι αρχές θα έπρεπε όχι μόνο να εξασφαλίσουν ότι ο προσφεύγων θα λάβει ψυχοθεραπεία, και όχι μόνο φαρμακευτική αγωγή, αλλά και να δημιουργήσουν ένα κατάλληλο θεραπευτικό κέντρο για την αντιμετώπιση ανάλογων περιστατικών.

Van Ken and Others κατά Βελγίου

6 Απριλίου 2021

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε προσφυγές σχετικά με τον υποχρεωτικό εγκλεισμό πέντε Βέλγων υπηκόων στις ψυχιατρικές πτέρυγες γενικών καταστημάτων κράτησης και αποτελούσε συνέχεια της πιλοτικής απόφασης *W.D. κατά Βελγίου* (βλ. ανωτέρω). Οι προσφεύγοντες ισχυρίστηκαν ότι δεν τους παρασχέθηκε θεραπευτική αγωγή κατάλληλη για την κατάσταση της ψυχικής τους πάθησης και κατήγγειλαν την έλλειψη αποτελεσματικού ένδικου μέσου, ικανού να επιφέρει μεταβολή στην κατάσταση, στην

οποία είχαν περιέλθει.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση των άρθρων 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή

εξευτελιστικής μεταχείρισης) **και 5 παρ. 1** (δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια) της Σύμβασης όσον αφορά τρεις προσφεύγοντες. Επισήμανε ειδικότερα, ότι κατά την υποβολή των προσφυγών τους, οι πέντε προσφεύγοντες κρατούνταν ψυχιατρικές πτέρυγες γενικών καταστημάτων κράτησης, μη λαμβάνοντας κατάλληλη για την πάθησή τους θεραπεία. Πλέον, όλοι τους φιλοξενούνται σε ίδρυμα που είναι κατ' αρχήν κατάλληλο για την κατάσταση της ψυχικής τους υγείας. Η κράτησή τους υπό συνθήκες που παραβίαζαν τα άρθρα 3 και 5 παρ. 1 της Σύμβασης είχε τερματιστεί. Συναφώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η αποζημίωση που επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια στους τρεις εν λόγω προσφεύγοντες δεν κάλυπτε ολόκληρη την περίοδο κατά την οποία είχαν κρατηθεί στις ψυχιατρικές πτέρυγες γενικών καταστημάτων κράτησης, χωρίς βάσιμη ελπίδα μεταβολής της κατάστασής τους και χωρίς λήψη κατάλληλης ιατρικής υποστήριξης. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, αυτή η σημαντική περίοδος τους είχε υποβάλει σε ιδιαίτερα σοβαρή δοκιμασία, προκαλώντας τους ψυχολογική καταπόνηση που υπερέβαινε το αναπόφευκτο επίπεδο οδύνης που είναι σύμφυτο με τη στέρηση της ελευθερίας. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 4** (δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ώστε αυτό να αποφασίσει σε σύντομη προθεσμία ως προς τη νομιμότητα της κράτησης) της Σύμβασης όσον αφορά τρεις προσφεύγοντες, και **παραβίαση του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) της Σύμβασης **σε συνδυασμό με το άρθρο 3** όσον αφορά δύο από αυτούς τους ίδιους προσφεύγοντες. Έκρινε, ωστόσο, ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 4** (δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ώστε αυτό να αποφασίσει σε σύντομη προθεσμία ως προς τη νομιμότητα της κράτησης), **ούτε του άρθρου 13** (δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής) σε συνδυασμό με το άρθρο 3, όσον αφορά δύο προσφεύγοντες η καταγγελία των οποίων αφορούσε τις διαδικασίες που διεξήχθησαν μετά την έναρξη ισχύος του Νόμου του 2014 περί Υποχρεωτικού Εγκλεισμού (*Compulsory Confinement Act*).

Συ κατά Ιταλίας

24 Ιανουαρίου 2022

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε το γεγονός ότι ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από διαταραχή προσωπικότητας και διπολική διαταραχή, παρέμενε υπό κράτηση σε γενικό κατάστημα κράτησης, παρά τις αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων που διατύπωναν ρητώς ότι η κατάσταση της ψυχικής του υγείας ήταν ασύμβατη με τέτοιου είδους κράτηση και διέτασσαν τη μεταγωγή του σε Θεραπευτικό και Ειδικό Κέντρο για την επιβολή προληπτικών μέτρων (*REMS, Residential Centre for the enforcement of preventive measures*), και αργότερα σε ψυχιατρικό τμήμα καταστήματος κράτησης. Ο προσφεύγων κατέθεσε ειδικότερα ότι η συνεχιζόμενη κράτησή του σε γενικό κατάστημα κράτησης του στέρησε οφέλη που θα αποκόμιζε από την υποβολή του σε θεραπευτική αγωγή.

Το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης όσον αφορά τον προσφεύγοντα. Επισήμανε ειδικότερα ότι η ψυχική πάθηση του προσφεύγοντα ήταν ασύμβατη με την παραμονή του σε κατάστημα κράτησης και ότι, παρά τις σαφείς και απερίφραστες υποδείξεις των εθνικών δικαστηρίων, παρέμεινε σε γενικό κατάστημα κράτησης για διάστημα δύο ετών περίπου. Επιπλέον, από τον φάκελο της υπόθεσης προέκυψε ότι ο προσφεύγων δεν είχε λάβει καμία ολοκληρωμένη ιατρική περίθαλψη για τη νόσο από την έπασχε, με σκοπό την αποκατάσταση των προβλημάτων υγείας του ή την πρόληψη της επιδείνωσής τους, και όλα αυτά σε ένα γενικό πλαίσιο κακών συνθηκών κράτησης. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 34** (δικαίωμα ατομικής προσφυγής) της Σύμβασης στην παρούσα υπόθεση. Συναφώς, επισήμανε ειδικότερα ότι όπως έχει ενίοτε τονίσει στο παρελθόν, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να οργανώνουν τα σωφρονιστικά τους συστήματα κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός της αξιοπρέπειας των κρατουμένων, ανεξάρτητα από οικονομικές ή υλικοτεχνικές δυσκολίες. Το Δικαστήριο εκτίμησε ως εκ τούτου, ότι εναπόκειτο στην Ιταλική Κυβέρνηση, ελλείψει θέσης σε Θεραπευτικό και Ειδικό Κέντρο (*REM*), η εξεύρεση κατάλληλης εναλλακτικής λύσης, όπως άλλωστε είχε ρητά δηλώσει σε προσωρινό μέτρο που είχε εκδοθεί δυνάμει του άρθρου 39 (προσωρινά μέτρα) του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Μεταχείριση ουσιοεξαρτημένων κρατουμένων

McGlinchey και Άλλοι κατά Ηνωμένου Βασιλείου

29 Απριλίου 2003

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την επάρκεια της ιατρικής περίθαλψης που παρασχέθηκε από τις σωφρονιστικές αρχές σε κρατούμενη με εξάρτηση στην ηρωίνη, πάσχουσα από συμπτώματα στέρησης. Καταδικασθείσα σε τέσσερις μήνες στερητική της ελευθερίας ποινή για κλοπή τον Δεκέμβριο του 1998, η κρατούμενη, κατά την παραμονή της σε κατάσταση κράτησης, εκδήλωσε συμπτώματα στέρησης ηρωίνης, είχε συχνούς εμέτους και παρουσίασε σημαντική απώλεια βάρους. Τέθηκε υπό ιατρική επίβλεψη και, καθώς η κατάστασή της επιδεινώθηκε μετά από μία εβδομάδα κράτησης, εισήχθη σε νοσοκομείο, όπου και απεβίωσε τον Ιανουάριο του 1999. Οι προσφεύγοντες, τα τέκνα και η μητέρα της θανούσας, κατήγγειλαν ειδικότερα ότι η συγγενής τους είχε υποστεί απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση στο κατάστημα κράτησης πριν επέλθει ο θάνατός της.

Το Δικαστήριο, βάσει των στοιχείων και ειδικότερα βάσει του ιατρικού φακέλου που είχε είχαν προσκομισθεί ενώπιόν του, συνήγαγε ότι οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων, περί παράλειψης, εκ μέρους των σωφρονιστικών αρχών, χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής κατάλληλης για τα συμπτώματα στέρησης ηρωίνης στη συγγενή τους και αποκλεισμού της σε κλειδωμένο κελί για πειθαρχικούς σκοπούς, ήταν αβάσιμοι. Ωστόσο, αναφορικά με τις καταγγελίες περί μη λήψης ικανοποιητικών ή άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση των συμπτωμάτων στέρησης ηρωίνης της συγγενούς των προσφευγόντων, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, παρόλο που φαινομενικά βρισκόταν υπό τακτική ιατρική παρακολούθηση, κατά το διάστημα από τις 7 έως τις 12 Δεκεμβρίου 1998, εκείνη έκανε επανειλημμένους εμέτους και είχε σημειώσει σημαντική απώλεια βάρους. Παρά τα σημάδια βελτίωσης της κατάστασής της τις επόμενες ημέρες, το Δικαστήριο συνήγαγε, βάσει των στοιχείων που είχε ενώπιόν του, ότι μέχρι τις 14 Δεκεμβρίου 1998 η συγγενής των προσφευγόντων είχε σημειώσει σημαντική απώλεια βάρους καθώς και συμπτώματα αφυδάτωσης. Πέραν της ψυχολογικής καταπόνησης και της οδύνης που της προκάλεσε το γεγονός αυτό, υπήρξε επίσης αιτία πρόκλησης πολύ σοβαρών κινδύνων για την υγεία της. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι σωφρονιστικές αρχές είχαν παραλείψει την εκπλήρωση της υποχρέωσής τους περί παροχής της απαιτούμενης ιατρικής περίθαλψης, κατά **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης.

Marro και Άλλοι κατά Ιταλίας

8 Απριλίου 2014 (απόφαση επί του παραδεκτού)

Οι προσφεύγοντες ήταν οι συγγενείς ουσιοεξαρτημένου κρατούμενου ο οποίος απεβίωσε σε κατάσταση κράτησης συνεπεία υπερβολικής δόσης. Επικαλούμενοι το άρθρο 2 (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης, επέρριψαν ευθύνες τις ιταλικές αρχές για την παράλειψή τους να εμποδίσουν τον συγγενή τους να προμηθευτεί τις ουσίες που είχαν ως αποτέλεσμα τον θάνατό του.

Το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή **απαράδεκτη** ως προδήλως αβάσιμη, διαπιστώνοντας ότι το γεγονός ότι ο συγγενής των προσφευγόντων, αν και τελούσε υπό παραμονή σε κατάσταση κράτησης, μπόρεσε να προμηθευτεί και να κάνει χρήση ναρκωτικών ουσιών, δεν μπορούσε, αφ'εαυτού, να καταστήσει το ιταλικό κράτος υπεύθυνο για τον εν λόγω θάνατο. Το Δικαστήριο κατά την έναρξη της διαδικασίας επανέλαβε ότι τα κράτη έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι η υγεία και η ευημερία των κρατουμένων είναι επαρκώς κατοχυρωμένες. Η υπόθεση των προσφευγόντων αφορούσε, πιο συγκεκριμένα, την υποχρέωση παροχής γενικής προστασίας στην ευάλωτη ομάδα των ουσιοεξαρτημένων ατόμων. Το Δικαστήριο τόνισε επίσης, ωστόσο, ότι δεν μπορούσε να θεωρήσει από μόνο του, το γεγονός ότι ένας κρατούμενος είχε τη δυνατότητα να προμηθευτεί ναρκωτικές ουσίες, συνιστούσε παραβίαση αυτής της υποχρέωσης εκ μέρους του κράτους. Στην προκείμενη υπόθεση επισήμανε ειδικότερα, ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν ισχυριστεί ότι ήταν σε γνώση των αρχών πληροφορίες ικανές να κινήσουν υποψίες ότι ο συγγενής τους βρισκόταν σε ιδιαίτερα επικίνδυνη θέση σε σύγκριση με οποιονδήποτε άλλο ουσιοεξαρτημένο κρατούμενο. Επιπλέον, δεν διαπιστώθηκε καμία παράλειψη εκ μέρους του προσωπικού του καταστήματος κράτησης. Πράγματι, οι αρμόδιοι είχαν λάβει πλήθος μέτρων (συμπεριλαμβανομένων σωματικών ελέγχων, ελέγχων δεμάτων, κ.λπ.) προς αποφυγή εισαγωγής ναρκωτικών ουσιών εντός του καταστήματος κράτησης.

Wenner κατά Γερμανίας

1 Σεπτεμβρίου 2016

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε την προσφυγή ενός χρόνιου χρήστη ηρωίνης, ο οποίος

κατήγγειλε την απόρριψη του αιτήματός του περί χορήγησης θεραπείας υποκατάστασης ουσιών εντός του καταστήματος κράτησης.

Ενώ στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο δεν κλήθηκε να αποφασίσει εάν ήταν πράγματι απαραίτητη για τον προσφεύγοντα η θεραπεία υποκατάστασης ουσιών, σκοπός του ήταν να αποσαφηνίσει εάν οι γερμανικές αρχές είχαν επαρκώς εκτιμήσει την κατάσταση της υγείας του και εάν είχαν προβεί στην χορήγηση της κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής. Στην υπόθεση του προσφεύγοντα, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, συνάγοντας το συμπέρασμα ότι οι αρχές, παρά την υποχρέωσή τους προς τούτο, παρέλειψαν να εξετάσουν – με τη συνδρομή ανεξάρτητης και εξειδικευμένης ιατρικής πραγματογνωμοσύνης – ποια θεραπεία θα θεωρείτο κατάλληλη, συνυπολογίζοντας και τη διαφοροποίηση της ιατρικής αγωγής του προσφεύγοντα.

Πατσάκη και Άλλοι κατά Ελλάδα

7 Φεβρουαρίου 2019

Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε τον θάνατο ουσιοεξαρτημένου ατόμου κατά την παραμονή του σε κατάστημα κράτησης. Οι προσφεύγοντες, οκτώ μέλη της οικογένειας του θανόντος (η σύζυγός, η κόρη, η μητέρα, ο πατέρας και τέσσερις αδελφοί του), κατήγγειλαν την παράλειψη συμμόρφωσης του ελληνικού κράτους με τη θετική του υποχρέωση περί προστασίας της ζωής του συγγενούς τους κατά την κράτησή του.

Το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή κατά το μέρος που είχε υποβληθεί από τον πατέρα του θανόντος και δύο εκ των αδελφών του **απαράδεκτη**, καθώς δεν είχαν καταθέσει επίσημη προσφυγή, (είχαν απλώς ασκήσει αγωγή αποζημίωσης κατά του κράτους δυνάμει διάταξης του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και το Δικαστήριο εκτίμησε ότι η εν λόγω αγωγή ήταν προδήλως αβάσιμη και ως εκ τούτου αναποτελεσματική). Ως προς το ουσιαστικό μέρος της καταγγελίας που υπέβαλαν οι λοιποί πέντε προσφεύγοντες, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση** της διαδικαστικής πτυχής του **άρθρου 2** (δικαίωμα στη ζωή) της Σύμβασης. Συναφώς, αποφάνθηκε ειδικότερα ότι η διάρκεια της δικαστικής έρευνας (τέσσερα έτη και οκτώ μήνες) είχε παραβιάσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις επιμέλειας και ταχύτητας για μια αποτελεσματική έρευνα. Έκρινε επίσης ότι οι αρχές δεν είχαν εξετάσει ενδελεχώς την υπόθεση του θανόντος και δεν είχαν διενεργήσει αποτελεσματική έρευνα σχετικά με τις συνθήκες του συμβάντος. Τέλος, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε **καμία παραβίαση του άρθρου 2** της Σύμβασης ως προς την ουσιαστική του πτυχή, διαπιστώνοντας ότι οι συνθήκες του συμβάντος δεν υπέδειξαν σαφώς κρατική ευθύνη.

Πρόγραμμα διατροφής σε συνθήκες κράτησης

Moisejevs κατά Λετονίας

15 Ιουνίου 2006

Τελώντας υπό καθεστώς προσωρινής κράτησης, ο προσφεύγων υποστήριξε ειδικότερα, ότι υπήρξε θύμα απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, καθώς υποβλήθηκε σε στέρηση τροφής κατά τις ημέρες μεταγωγής του από το σωφρονιστικό κατάστημα στο περιφερειακό δικαστήριο προκειμένου να παραστεί στις συνεδριάσεις της ποινικής του υπόθεσης.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** της Σύμβασης (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης), λόγω του μη ικανοποιητικού προγράμματος διατροφής που παρασχέθηκε στον προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της κράτησής του, διαπιστώνοντας ότι η οδύνη στην οποία υποβλήθηκε συνιστούσε εξευτελιστική μεταχείριση. Η Κυβέρνηση της Λετονίας δεν απέρριψε τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα ως προς το ότι, τις ημέρες διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας, δεν του είχε παρασχεθεί κανονικό μεσημεριανό γεύμα και ότι περιοριζόταν σε μία φέτα ψωμί, ένα κρεμμύδι και ένα τεμάχιο ψητού ψαριού ή έναν κεφτέ. Το Δικαστήριο εκτίμησε ότι το εν λόγω γεύμα ήταν προδήλως ανεπαρκές για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του οργανισμού, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι η συμμετοχή του προσφεύγοντα στις

ακροαματικές διαδικασίες, εκ του ορισμού της, συνεπαγόταν αυξημένη ψυχολογική ένταση. Επισήμανε ειδικότερα, ότι, μετά την υποβολή καταγγελίας από τον προσφεύγοντα, τόσο ο ίδιος όσο και οι λοιποί συγκατηγορούμενοι άρχισαν να λαμβάνουν μεγαλύτερη ποσότητα τροφής κατά την παραμονή τους στους χώρους του εν λόγω Πρωτοδικείου (*Regional Court*), γεγονός που καταδεικνύει ότι οι αρχές είχαν αντιληφθεί ότι τα διανεμόμενα

γεύματα ήταν ανεπαρκή. Το Δικαστήριο επισήμανε περαιτέρω ότι η Κυβέρνηση της Λετονίας δεν αντέκρουσε τον ισχυρισμό του προσφεύγοντα ότι ενίοτε, κατά την επιστροφή του στο κατάστημα κράτησης τις βραδινές ώρες, του είχε παρασχεθεί μόνον ένα ψωμάκι αντί πλήρους γεύματος. Υπό την έννοια αυτή, το Δικαστήριο συνήγαγε ότι, τουλάχιστον έως τα τέλη του 2000, ο προσφεύγων υποβλήθηκε τακτικά σε καθεστώς πείνας κατά τις ημέρες διεξαγωγής της ακροαματικής διαδικασίας.

Ebedin Abi κατά Τουρκίας

13 Μαρτίου 2018

Ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2 (παθολογικά υψηλά επίπεδα γλυκόζης στο αίμα) και από στεφανιαία νόσο, υπέβαλε καταγγελία σχετικά με το πρόγραμμα διατροφής που του παρασχέθηκε κατά τη διάρκεια της κράτησής του και, ειδικότερα, το γεγονός ότι δεν του παρασχέθηκαν γεύματα συμβατά με το πρόγραμμα διατροφής που είχαν συστήσει οι ιατροί, καθώς και σχετικά με την εξ αυτού του λόγου επιδείνωση της υγείας του.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, διαπιστώνοντας ότι οι τουρκικές αρχές δεν είχαν λάβει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της υγείας και της ευημερίας του προσφεύγοντα και παρέλειψαν να διασφαλίσουν ότι οι συνθήκες κράτησής του ήταν επαρκείς και σέβονταν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αναφορικά με την ισχυριζόμενη επιδείνωση της υγείας του προσφεύγοντα, λόγω του ότι δεν ήταν σε θέση να ακολουθήσει το πρόγραμμα διατροφής που είχαν συστήσει οι ιατροί, το Δικαστήριο παρατήρησε ότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει όλα τα διαθέσιμα ένδικα μέσα προκειμένου να διαμαρτυρηθεί ενώπιον των εθνικών αρχών σχετικά με την ασυμβατότητα των γευμάτων που λάμβανε με το συνιστώμενο το πρόγραμμα διατροφής και την επιδείνωση της υγείας του που φερόταν να συνδέεται με την πρόσληψη τροφής. Οι εθνικές αρχές δεν κατάφεραν να ανταποκριθούν επαρκώς στα επανειλημμένα αιτήματά του. Επιπλέον, ενόψει του γεγονότος ότι τα πρόσωπα που τελούν υπό κράτηση αδυνατούν να λάβουν ιατρική περίθαλψη όποτε κρίνουν σκόπιμο και σε νοσοκομείο της επιλογής τους, το Δικαστήριο εκτίμησε ότι οι εθνικές αρχές θα έπρεπε να είχαν μεριμνήσει ώστε η τυπική διατροφή που παρείχε το κατάστημα κράτησης να υπόκειται σε έλεγχο από ειδικό και ο προσφεύγων να υποβληθεί ταυτόχρονα σε ιατρική εξέταση ειδικά εστιασμένη στις καταγγελίες που είχε διατυπώσει. Στην πραγματικότητα, οι αρχές δεν επιδίωξαν να διαπιστώσουν εάν η παρεχόμενη στον προσφεύγοντα διατροφή ήταν κατάλληλη ή εάν η μη τήρηση του συνιστώμενου προγράμματος διατροφής είχε αρνητικό αντίκτυπο στην υγεία του.

Παθητικό κάπνισμα σε συνθήκες κράτησης

Florea κατά Ρουμανίας

14 Σεπτεμβρίου 2010

Το 2002 ο προσφεύγων, ο οποίος έπασχε από χρόνια ηπατίτιδα και αρτηριακή υπέρταση, καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή. Για διάστημα εννέα μηνών περίπου, μοιραζόταν ένα κελί μαζί με 110 έως 120 άλλους κρατουμένους, το οποίο διέθετε μόλις 35 κρεβάτια. Σύμφωνα με τον προσφεύγοντα, το 90% των συγκρατουμένων του ήταν καπνίζοντες. Ο προσφεύγων κατήγγειλε ειδικότερα την ύπαρξη υπερπληθυσμού και την επικράτηση κακών συνθηκών υγιεινής, συμπεριλαμβανομένης της κράτησής του μαζί με καπνίζοντες, τόσο στο κελί διαμονής του όσο και στο νοσοκομείο του καταστήματος κράτησης.

Το Δικαστήριο παρατήρησε ειδικότερα ότι ο προσφεύγων είχε παραμείνει υπό κράτηση για διάστημα τριών ετών περίπου, σε συνθήκες εξαιρετικά μεγάλου συνωπισμού, με τον προσωπικό χώρο που του αναλογούσε να υπολείπεται του Ευρωπαϊκού προτύπου. Αναφορικά με το γεγονός ότι αναγκάστηκε να παραμείνει σε κελί και νοσοκομειακό θάλαμο νοσηλείας με κρατουμένους καπνίζοντες, δεν είχε επιτευχθεί συναίνεση μεταξύ των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης ως προς την προστασία από το παθητικό κάπνισμα στα καταστήματα κράτησης. Εντούτοις, παραμένει το γεγονός ότι ο προσφεύγων, σε αντίθεση με τους προσφεύγοντες σε ορισμένες άλλες υποθέσεις τις οποίες είχε κατά το παρελθόν εξετάσει το Δικαστήριο²¹, ουδέποτε διέμεινε σε ατομικό κελί και υποχρεώθηκε να ανέχεται το κάπνισμα των συγκρατουμένων του ακόμα και στο αναρρωτήριο και το νοσοκομείο του καταστήματος, παρά τη σχετική σύσταση του θεράποντος ιατρού του. Ωστόσο, από τον Ιούνιο του έτους 2002 είχε τεθεί σε ισχύ νόμος ο οποίος απαγόρευε το κάπνισμα σε νοσοκομεία και τα εθνικά δικαστήρια είχαν κρίνει επανειλημμένα υπέρ της χωριστής κράτησης καπνιζόντων και μη καπνιζόντων προσώπων. Επομένως, οι συνθήκες κράτησης στις οποίες είχε υποβληθεί ο προσφεύγων είχαν υπερβεί το όριο σοβαρότητας που απαιτείται από το **άρθρο 3** (απαγόρευση της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, κατά **παραβίαση** της εν λόγω διάταξης.

Ελευθεριάδης κατά Ρουμανίας

25 Ιανουαρίου 2011

Ο προσφεύγων, ο οποίος πάσχει από χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, εκτίει επί του παρόντος ποινή ισόβιας κάθειρξης. Μεταξύ Φεβρουαρίου και Νοεμβρίου του έτους 2005, τοποθετήθηκε σε κελί με δύο κρατουμένους καπνίζοντες. Στους χώρους αναμονής των δικαστηρίων, όπου κλήθηκε να παρουσιαστεί επανειλημμένα μεταξύ του 2005 και του 2007, ήταν υπό κράτηση επίσης μαζί με κρατουμένους καπνίζοντες. Ο προσφεύγων ισχυρίστηκε περαιτέρω ότι, κατά την κράτησή του, εκτέθηκε αναγκαστικά σε παθητικό κάπνισμα κατά τη διάρκεια μεταγωγών του προς και από τα δικαστήρια.

21. Δείτε ειδικότερα: [Aparicio Benito κατά Ισπανίας](#), απόφαση επί του παραδεκτού της 13ης Νοεμβρίου 2006.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 3** (απαγόρευση απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης) της Σύμβασης, παρατηρώντας ειδικότερα ότι το κράτος οφείλει να λαμβάνει μέτρα για την προστασία των κρατουμένων από τις επιβλαβείς επιπτώσεις του παθητικού καπνίσματος, όταν, όπως στην περίπτωση του προσφεύγοντα, οι ιατρικές εξετάσεις και η σύσταση των ιατρών υποδείκνυαν ότι αυτό ήταν αναγκαίο για λόγους υγείας. Στην προκειμένη υπόθεση, έμοιαζε εφικτός ο διαχωρισμός του προσφεύγοντα από τους καπνίζοντες κρατουμένους, δεδομένου ότι στο κατάστημα κράτησης υπήρχε κελί για κράτηση αποκλειστικά μη καπνιζόντων προσώπων. Περαιτέρω, μετά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο προσφεύγων είχε κρατηθεί σε κελί καπνιζόντων, οι ιατρικές βεβαιώσεις που εκδόθηκαν από διάφορους ιατρούς κατέγραψαν επιδείνωση της πάθησής του και την εμφάνιση χρόνιας αποφρακτικής βρογχίτιδας. Αναφορικά με το γεγονός ότι κρατήθηκε στους χώρους αναμονής των δικαστηρίων με καπνίζοντες κρατουμένους – ακόμη και αν υποθεθεί ότι επρόκειτο για σύντομες χρονικές περιόδους – ήταν αντίθετο με τις συστάσεις των ιατρών, οι οποίοι είχαν συστήσει στον προσφεύγοντα την αποχή από το κάπνισμα ή την έκθεση σε καπνό τσιγάρου. Το γεγονός ότι ο προσφεύγων τελικά τοποθετήθηκε σε κελί με μη καπνίζοντα συγκρατούμενο, φάνηκε να οφείλεται στην ύπαρξη επαρκούς χωρητικότητας στο κατάστημα κράτησης όπου παρέμενε κατά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή και όχι σε αντικειμενικά κριτήρια της εθνικής νομοθεσίας που διασφαλίζουν τον διαχωρισμό καπνιζόντων και μη καπνιζόντων κατά την κράτηση. Ως εκ τούτου, δεν προέκυπτε κανένα στοιχείο ικανό να καταδείξει ότι ο προσφεύγων θα εξακολουθούσε να κρατείται υπό τόσο ευνοϊκές συνθήκες, σε περίπτωση που το κατάστημα κράτησης στο οποίο παραμένει επί του παρόντος, αντιμετώπιζε, στο μέλλον, φαινόμενα υπερπληθυσμού.

Παρακολούθηση της ιατρικής αλληλογραφίας κρατουμένου από τις σωφρονιστικές αρχές

Szuluk κατά Ηνωμένου Βασιλείου

2 Ιουνίου 2009

Ο προσφεύγων υπέστη εγκεφαλική αιμορραγία ενώ βρισκόταν ελεύθερος υπό καθεστώς εγγύησης. Υποβλήθηκε σε δύο χειρουργικές επεμβάσεις προτού λάβει εξιτήριο και επιστρέψει στο κατάστημα κράτησης έκτισης της ποινής του. Έκτοτε, υποχρεώθηκε σε τακτική εξάμηνη επίσκεψη στο νοσοκομείο με σκοπό τη διενέργεια εξειδικευμένου ιατρικού ελέγχου. Ανακάλυψε ότι η αλληλογραφία που διατηρούσε με τον εξειδικευμένο νευροακτινολόγο που επέβλεπε τη νοσοκομειακή του θεραπεία, παρακολουθούνταν από το ιατρικό προσωπικό του καταστήματος κράτησης. Η προσφυγή που υπέβαλε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων απορρίφθηκε. Βασιζόμενος στο άρθρο 8 (δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και της αλληλογραφίας) της Σύμβασης, ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι οι σωφρονιστικές αρχές υπέκλεψαν και παρακολούθησαν την αλληλογραφία που διατηρούσε για ιατρικά θέματα.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε **παραβίαση του άρθρου 8** (δικαίωμα σεβασμού της αλληλογραφίας) της Σύμβασης. Επισημαίνοντας ότι ήταν σαφές και πέραν πάσης αμφιβολίας ότι υπήρξε «παρέμβαση δημόσιας αρχής» στην άσκηση του δικαιώματος του προσφεύγοντα στον σεβασμό της αλληλογραφίας του, η οποία προβλεπόταν από τον νόμο και αποσκοπούσε στην πρόληψη του εγκλήματος και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων, διαπίστωσε ωστόσο ότι, υπό τις περιστάσεις της εν λόγω υπόθεσης, η παρακολούθηση της αλληλογραφίας του προσφεύγοντα δεν σταθμίστηκε ισόρροπα με το δικαίωμά του στον σεβασμό της αλληλογραφίας του.

Επικοινωνία:

Τηλ.: +33 (0)3 90 21 42
08